

XIII	Tilikertomukset	40
	Virkamiesliiton varainkäyttö 1949	40
	Omaisuuksat	42
	Virkamieslehti	43
	Tasetili	43
XIV	Tilintarkastuskertomus	44
	Virkamiesliitto	44
	Virkamieslehti	45

Aukeaman vasen sivu kuuluu eri asiakirjaan.

KERTOMUS

VIRKAMIESLIITON TOIMINNASTA VUODEN 1949 AIKANA

KERTOMUS

VIRKAMIESLIITON TOIMINNASTA
VUODEN 1949 AIKANA

Virkamiesliiton kunniapuheenjohtaja

Virkamiesliiton vuosikokouksessa 24. 4. 49 valittiin liiton ensimmäiseksi kunniapuheenjohtajaksi rautatiehallituksen koneosaston konttoripäällikkö **K o n s t i J ä r n e f e l t**.

Konttoripäällikkö Konsti Järnefelt on ollut toista vuosikymmentä liittomme johdossa. Tultuaan v. 1938 liiton hallitukseen hänet valittiin heti varapuheenjohtajaksi, ja viittä vuotta myöhemmin hänestä tuli puheenjohtaja, jona hän on toiminut viime vuosikokoukseen saakka. Näinä 11 vuotena liitossa tapahtui valtava kehitys: sen jäsenmäärä nousi nelinkertaiseksi, ja liitto on saavuttanut yhteiskunnassamme sen aseman ja arvonannon, mikä sille kuuluu. Virkamiesliitto voikin nyt vallan toisin edellytyksin kuin vuosikymmen sitten valvoa virkamieskunnan etuja, ja varmaa on, että ilman sitä virkamiehistöemme asema olisi paljon huonompi, kuin mitä se nykyisin on. Konttoripäällikkö Järnefeltin sitkeä ja määrätietoinen työ on siis johtanut tuloksiin, joista maamme koko virkamieskunta on hänelle kiitollinen.

Kunniapuheenjohtajamme toiminnalle on antanut leimansa se, että hän on toiminut aina kokonaisuuden etua silmällä pitäen. Tämä järkkymätön puolueettomuus on tasoittanut monesti liiton sisällä syntyneitä ristiriitoja, ja se on myös

osaltaan vaikuttanut siihen, että liittoon on tullut jatkuvasti uusia virkamiesryhmiä.

Konttoripäällikkö Järnefeltin menestys liittomme puheenjohtajana on johtunut suurelta osalta hänen henkilökohtaisista ominaisuuksistaan. Harkitsevana ja maltillisena, mutta tarpeen vaatiessa jyrkkiäkin toimenpiteitä kannattavana hän on ollut mies paikallaan johtamaan liiton sitkeätä palkkataistelua. Hyvänä puhujana hän on pystynyt innostamaan joukot mukaan toimintaan, ja käymällä vaivojaan säästämättä edustamassa liittoa jäsenyhdistysten vuosikokouksissa ja muissa tilaisuuksissa hän on solminut runsaasti henkilökohtaisia tuttavuuksia, jotka ovat olleet omiaan lähentämään liiton johtoa ja sen jäsenyhdistyksiä. Liiton hallituksen piirissäkin konttoripäällikkö Järnefeltin henkilökohtaiset ominaisuudet, ennen kaikkea hänen rehti toverillisuutensa ja leppoisa huumorintajunsa, ovat olleet omiaan luomaan lujaa yhteenkuuluvaisuuden tuntoa.

Konttoripäällikkö Järnefeltin ansiot tunnetaan ja tunnustetaan. Kun liiton 30-vuotiskokouksessa ensi kerran jaettiin liiton ansiomerkkejä, oli hän sen saajien joukossa. Hänen ansionsa tunnetaan myös VL:n ulkopuolella. Kun Virkamiesliittojen Keskusjärjestö perustettiin vuonna 1948, valittiin hänet sen puheenjohtajaksi, ja viime vuonna hänestä lisäksi tuli Henkisen Työn Keskusliiton puheenjohtaja. Uudet, entistä laajemmat tehtävät odottivat siis miestä, joka jo Virkamiesliiton piirissä on suorittanut pitkän ja menestyksellisen päivätyön järjestötoiminnan alalla.

I. Katsaus toimintavuoteen

Virkamiesliiton toiminta on kuluneen vuoden aikana jatkuvasti kasvanut ja tehostunut. Kertomuskausi on tuonut liitolle uusia tehtäviä ja asettanut sille entistä suurempia velvoituksia. Jäsenkunnan valvontaneuvoston ja jäsenyhdistysten kasvaneen järjestövoiman ansiosta se onkin kyennyt yhä laajentamaan toimintaansa ja siten entistä monipuolisemmin valvomaan ja ajamaan virkamieskunnan etuja. Kulunut vuosi liittyy siten kiinteästi sodanjälkeisten vuosien kiihkeän laajentumisen ja luovan rakennustyön kauden.

Viimeksi kuluneiden vuosien hellittämättömällä työllä on, monien ajankohtaisten kysymysten, ennen muita palkkakysymyksen hoitamisen ohella, pyritty luomaan jatkuvalla toiminnalla välttämättömät järjestölliset ja taloudelliset edellytykset. Näiden ponnistelujen tulokset alkavat nyt selvästi näkyä, sillä kuluneen toimintavuoden aikana on saatu virkamiesten oloihin enemmän kuin edellisinä vuosina sekä taloudellisia että sosiaalisia uudistuksia ja parannuksia.

Palkkakysymyksessä on voitu seurata yleisen palkkatason kehitystä, samalla kun ikälisäetu on saatu parannetuksi ja kysymys virkamiesten palkkojen peruskorjauksesta selvittelyn alaiseksi. Ylimääräisten ja tilapäisten virkamiesten asemasta on vihdoinkin saatu yhtenäiset säännökset, ja palkkaus- ja eläkelainsäädännön tarkistus- ja kodifioimistyö on aloitettu.

Paitsi mainittuja ja muitakin kertomuksessa lähemmin selostettuja virkamiesten taloudellisten etujen parannuksia, on myös sosiaalisten kysymysten ajamisessa päästy merkittäviin tuloksiin. Saimaanrannan lomakylä aloitti toimintansa, ja virkamiesten lomanvieton järjestely on siten saatu omalle pohjalle. Myös kauan vireillä ollut perhe-eläkevakuutus on suuri sosiaalinen uudistus, edellyttäen kuitenkin, että se tulee eduskunnassa hoidetuksi oikeudenmukaisemmin, kuin mitä hallitus on esittänyt.

Kaiken toiminnan perusedellytys, liiton talous, on toimintavuoden aikana huomattavasti lujittunut. Tosin se vieläkin on heikko, mutta voidaan perustellusti odottaa sen jatkuvaa vahvistumista. Tiedotustoiminnassa, erityisesti Virkamieslehden suhteen ryhdyttiin rohkeisiin uudistustoimenpiteisiin, jotka osoittautuivat oikeiksi, ja järjestötoiminta on saanut entistä kiinteämmät toimintamuodot.

Kuluneen toimintavuoden huomattavat saavutukset ovat toisaalta pitkäjännitteisen työn tuloksia ja toisaalta vuosien aikana luotujen parempien toimintamahdollisuuksien pohjalta saavutettuja voittoja. Kertomusvuoden tuloksien tarkastelu osoittaaakin Virkamiesliiton saavuttaneen tukevan aseman maamme ammattiyhdistysliikkeessä ja suomalaisessa yhteiskunnassa.

*

Kuluneen vuoden aikana kuoli kaksi liittomme alkuvuosien huomattavimmista johtomiehistä, jotka kumpikin saivat VL:n ansiomerkin liiton 30-vuotisjuhlakokouksessa keväällä 1948.

Toukokuun 7. päivänä 1949 kuoli professori **Leo Harmaja**, joka on toiminut tarmokkaasti liiton hallituksen jäsenenä vuosina 1930—33 ja varapuheenjohtajana v. 1933 sekä tieteellisessä tutkimustyössään selvittellyt ansiokkaasti virkamieskunnan taloudellisia ja sosiaalisia kysymyksiä.

Kesäkuun 22. päivänä 1949 kuoli teollisuusneuvos **Hugo Blankett**, joka lausui liiton syntysanat ja ansiokkaasti toimi liiton hallituksen jäsenenä vuosina 1917—24 ja varapuheenjohtajana vuosina 1923—24.

Virkamiesliitto kunnioittaa näiden virkamiesliikkeessä ansioituneiden uranuurtajien muistoa.

II. Jäsenet

	Jäsenmäärä	
	31. 12. 1949	1. 1. 1950
Agronomiopettajien Yhdistys r.y.	152	152
Asutusvaliokunnan ja asutustoimikuntien virkailijat r.y.	980	980
Asutusvirkailijain Yhdistys r.y.	266	281
Autokatsastusmiesten Yhdistys r.y.	27	27
Helsingin Yliopiston Opettaja- ja Virkamiesyhdistys r.y.	265	265
Huoltotoimen Piiritarkastajain Yhdistys r.y.	17	17
Hämeen lääninhallituksen viran- ja toimenhaltijain yhdistys r.y.	71	71
Ilmailuvirkailijat r.y.	71	71
Itä-Suomen Hovioikeuden Virkamiesyhdistys r.y.	33	32
Jyväskylän Kasvatusopillisen Korkeakoulun Virkamiesyhdistys r.y.	31	29
Kanavalaisten Liitto r.y.	29	29
Kansakouluntarkastajien Yhdistys r.y.	38	38
Kartta-alan virkailijat r.y.	299	337
Korkeimpien Oikeuksien ja Ylioikeuksien Virkamiehet r.y.	57	57
Kouluhallituksen virkamiesyhdistys r.y.	56	54
Koulukotien toimihenkilöiden yhdistys r.y.	165	172
Kuopion lääninhallituksen viran- ja toimenhaltijain yhdistys r.y.	61	56
Kuuromyökkäin- ja Sokeainopettajain Liitto r.y.	83	83
Kymen läänin lääninvirkamiesyhdistys r.y.	89	89
Lennätinvirkamiesliitto r.y.	391	391
Liikevaihtoverovirkailijat r.y.	194	194
Lääkintöhallituksen Virkamiesyhdistys r.y.	51	51
Lääninlääkäriyhdistys r.y.	19	19
Maanmittausinsinöörien liitto r.y.	268	268
Maataloudellinen Kotitalousopetusseura r.y.	97	97
Maatalousvirkamiesyhdistys r.y.	67	67
Merenkululaitoksen Virkamiesyhdistys r.y.	146	147
Metsähallinnon viran ja toimen haltijat r.y.	501	546
Mikkelin lääninhallituksen viran- ja toimenhaltijain yhdistys r.y.	36	49

Oulun lääninhallituksen virkailijain yhdistys r.y.	51	51
Patentti- ja rekisterihallituksen henkilökunnan yhdistys r.y.	45	52
Patenttiviraston insinööriyhdistys r.y.	26	27
Poliisikunnan Keskusliitto r.y.	427	488
Posti- ja lennätinlaitoksen insinöörrikunta r.y.	60	62
Postivirkamiesliitto r.y.	2720	2741
Puhelinvirkailijaliitto r.y.	1802	1833
Puolustusvoimain Siviilivirkailijaliitto r.y.	570	610
Rakennushallinnon viran- ja toimenhaltijain yhdistys r.y.	66	66
Rautatievirkamiesliitto r.y.	3481	3391
Sosiaalishallinnon Virkamiesyhdistys r.y.	492	516
Suomen Henkikirjoittajayhdistys r.y.	54	54
Suomen Museovirkamiesyhdistys r.y.	29	—
Suomen Piirieläinlääkäriyhdistys r.y.	69	71
Suomen posti- ja lennätinvirkamiesten yhdistys r.y.	74	72
Suomen Seminaarien viran- ja toimenhaltijat r.y.	120	120
Suomen Tullivirkamiesliitto r.y.	260	260
Suomen Valtionoppikoulujen Opettajaliitto r.y.	903	903
Suomen Yksityisoppikoulunopettajain yhdistys r.y.	518	518
Teknillisen korkeakoulun opettaja- ja virkamiesyhdistys r.y.	42	43
Teknillisten oppilaitosten opettajain yhdistys r.y.	26	26
Tie- ja vesirakennushallinnon virkamiesyhdistys r.y.	745	745
Tilastollisen päätoimiston virkailijain yhdistys r.y.	107	107
Turun ja Porin läänin lääninhallituksen viran- ja toimenhaltijain yhdistys r.y.	111	108
Uudenmaan lääninhallituksen virkamiesyhdistys r.y.	114	117
Vaasan hovioikeuden virkamiesten yhdistys r.y.	28	28
Vaasan läänin lääninvirkamiesyhdistys r.y.	96	100
Vaasan virkamieskerho r.y.	55	55
Valtiokonttorin viran- ja toimenhaltijain yhdistys r.y.	91	91
Valtioneuvoston virkamiesyhdistys r.y.	310	274
Valtion Konekirjoittajain Liitto r.y.	79	79
Valtiontalouden tarkastusviraston Virkamiesyhdistys r.y.	48	47
Valtion Tutkimuslaitosten Viran- ja Toimenhaltijain Yhdistys r.y.	396	438
Valtion Viestiteknikot r.y.	292	292
Vankeinhoitomiesten yhdistys r.y.	303	303
Vankilain Teollisuus- ja Maatalousvirkailijain Liitto r.y.	230	230
Verovirkailijain liitto r.y.	328	349
Yleisarkistojen ja Eduskunnan Kirjaston Virkamiesyhdistys r.y.	42	42
Ålands Landsstatstjänstemannaförening	12	12

Kuluneena kertomuskautena on Virkamiesliittoon liittynyt Suomen Piirieläinlääkäriyhdistys r.y. 4. 3. 1949.

Jäsenjärjestöistä Kuopion Virkamieskerho r.y. on liiton vuosikokouksen päätöksen mukaisesti siirretty paikallisyhdistysten joukkoon ja lakannut olemasta jäsenjärjestö. Korkeimpien oikeuksien ja hovioikeuksien virkailijoiden yhdistys r.y. on purkautunut 30. 6. 1949 ja sen jäsenet ovat liittyneet pääasiassa Valtion Konekirjoittajain Liitto r.y:hyn. Kertomusvuoden lopussa on Suomen Museovirkamiesyhdistys r.y. purkautunut ja sen jäsenet liittyneet Valtion Tutkimuslaitosten Viran- ja Toimenhaltijain Yhdistys r.y:hyn.

Seuraavat kolme jäsenjärjestöä ovat vuoden 1949 aikana muuttaneet nimensä:

Entinen nimi	Uusi nimi
Suomen Postiyhdistys r.y.	Postivirkamiesliitto r.y.
Suomen Lennätinvirkamiesliitto r.y.	Lennätinvirkamiesliitto r.y.
Posti- ja Lennätinlaitoksen Lennätin-, Puhelin- ja Radioteknikkojen liitto r.y.	Valtion Viestiteknikot r.y.

1. 1. 1950 ovat Virkamiesliittoon liittyneet seuraavat yhdistykset:

	Jäsenmäärä
Valtion Sairaалatalousvirkailijayhdistys r.y.	70
Lapin lääninhallituksen virkamiesyhdistys r.y.	51
Kotiteollisuusopettajain liitto r.y.	105

Virkamiesliiton jäsenjärjestöjä oli 31. 12. 1949 68 ja niissä jäseniä yhteensä 19.782. Jäsenjärjestöjen luku oli 1. 1. 1950 70 ja niiden jäsenmäärä yhteensä 20.216.

III. Paikallisjärjestöt ja -elimet

Borgå statstjänstemannaförening — Porvoon valtionvirkamiesyhdistys r.y.
Ekenäs — Tammisaari, samarbetskommitté, yhteistyötoimikunta
Forssan yhteistyötoimikunta
Haminan virkamieskerho r.y.
Hangan yhteistyötoimikunta
Heinolan yhteistyötoimikunta
Helsingin virkamieskerho — Helsingfors tjänstemannaklubb r.y.
Hämeenlinnan seudun virkamieskerho r.y.
Iisalmen yhteistyötoimikunta

Jakobstad — Pietarsaari, samarbetskommitté, yhteistyötoimikunta
 Joensuu: Pohjois-Karjalan Virkamiesyhdistys r.y.
 Jyväskylän seudun virkamieskerho
 Kajaanin virkamiesyhdistys r.y.
 Kaskö — Kaskinen, samarbetskommitté, yhteistyötoimikunta
 Kemin yhteistyötoimikunta
 Keravan yhteistyötoimikunta
 Kokkolan yhteistyötoimikunta
 Kotkan virkamieskerho
 Kouvolan yhteistyötoimikunta
 Kristinestad — Kristiinankaupunki, samarbetskommitté, yhteistyötoimikunta
 Kuopion virkamieskerho r.y.
 Lahden virkamieskerho r.y.
 Lappeenrannan yhteistyötoimikunta
 Lieksan yhteistyötoimikunta
 Loimaan yhteistyötoimikunta
 Lovisa — Loviisa, samarbetskommitté, yhteistyötoimikunta
 Mariehamn, samarbetskommitté
 Mikkelin yhteistyötoimikunta
 Nurmeksien yhteistyötoimikunta
 Oulun yhteistyötoimikunta
 Pieksämäen yhteistyötoimikunta
 Porin yhteistyötoimikunta
 Raahen yhteistyötoimikunta
 Rauman yhteistyötoimikunta
 Riihimäen virkamieskerho r.y.
 Rovaniemi: Lapin läänin virkamiesyhdistys r.y.
 Salon yhteistyötoimikunta
 Savonlinnan seudun virkamiesyhdistys r.y.
 Seinäjoen yhteistyötoimikunta
 Tampereen yhteistyötoimikunta
 Toijala: Akaan yhteistyötoimikunta
 Tornion yhteistyötoimikunta
 Turun yhteistyötoimikunta
 Uudenkaupungin yhteistyötoimikunta
 Vaasa — Vasa, yhteistyötoimikunta, samarbetskommitté
 Valkeakosken virkamieskerho
 Varkauden yhteistyötoimikunta
 Vuoksenlaakson virkamieskerho r.y.

Paikallisjärjestöjä ja -elimä on toimikauden aikana ollut kaikkiaan 48. Näistä virkamieskerhoja tai -yhdistyksiä on 15. Kristiinankaupungin yhteistyötoimikunta perustettiin 20. 10. 49. Porvoon valtionvirkamiesyhdistys perustettiin helmikuussa 1949 ja rekisteröitiin 14. 12. 49.

IV. Hallintoelimet

1. HALLITUS

Puheenjohtajat

Liiton puheenjohtajana, joka samalla on hallituksen ja työvaliokunnan puheenjohtaja, on alkuvuoden toiminut konttoripäällikkö Konsti Järnefelt ja vuosikokouksen jälkeen yli-insinööri Viljo Suvanto. Varapuheenjohtajana on ollut alkuvuoden hallitusneuvos Urho Miettinen ja vuosikokouksesta lähtien johtaja Oiva Saloila.

Jäsenet

Hallitukseen ovat kuuluneet varsinaisina jäseninä alkuvuodesta konttoripäällikkö B.-E. Eriksson Postivirkamiesliitosta, toimistopäällikkö Victor W. Heinström Rautatievirkamiesliitosta, varatuomari Allan Hildén Sosiaalihallinnon virkamiesyhdistyksestä, hallitussihteeri Wäinö Häkkinen Rautatievirkamiesliitosta, puhelinvalvoja Jenny Hämäläinen Puhelinvirkailijaliitosta, konttoripäällikkö Konsti Järnefelt Rautatievirkamiesliitosta, vankilanjohtaja J. D. Konttinen Vankeinhoitomiesten yhdistyksestä, asutusneuvos Jussi Lappi-Seppälä Asutusvirkailijain Yhdistyksestä, hallitusneuvos Urho Miettinen Valtioneuvoston virkamiesyhdistyksestä, fil.maisteri Jaakko Riibikallio Suomen Yksityisoppikoulunopettajain yhdistyksestä, hallitussihteeri Jussi Saarinen Poliisikunnan Keskusliitosta, johtaja Oiva Saloila Postivirkamiesliitosta, yliopettaja U. U. Seppä Suomen Valtionoppikoulujen Opettajaliitosta, yli-insinööri V. Suvanto Ilmailuvirkailijat r.y:stä ja yli-insinööri K. J. Tolonen Tie- ja vesirakennushallinnon virkamiesyhdistyksestä.

Vuosikokouksesta lähtien hallituksen varsinaiset jäsenet ovat olleet samat, paitsi että hallitukseen ovat varsinaisina jäseninä kuuluneet jäsenten Sepän, Konttisen ja Järnefeltin jälkeen

fil.tohtori Pentti Kalaja Valtion Tutkimuslaitosten Viran- ja Toimenhaltijain Yhdistyksestä, tuomari Olavi Merimaa Vankeinhoitomiesten yhdistyksestä ja kirjuri Erkki Pellikka Rautatievirkamiesliitosta.

Varajäsenet

Varajäseninä ovat toimineet vuosikokoukseen saakka

maisteri J. Aalto-Setälä Valtion Tutkimuslaitosten Viran- ja Toimenhaltijain Yhdistyksestä,

metsäneuvos Paavo *Mansner* Metsähallinnon viran ja toimen haltijat r.y:stä,

kirjuri Erkki *Pellikka* Rautatievirkamiesliitosta,
liikennetarkastaja Ilmari *Roine* Lennätinvirkamiesliitosta ja
teknikko A. *Valtanen* Valtion Viestiteknikot r.y:stä.

Vuosikokouksesta lähtien ovat varajäsenet olleet samat, paitsi että jäsen-
ten Aalto-Setälän ja Pellikan tilalle ovat tulleet
rehtori Viljo O. *Laine* Suomen Valtionoppikoulujen Opettajaliitosta ja
vt. huoltopäällikkö Y. *Ollilainen* Rautatievirkamiesliitosta.

Kokoukset

Hallitus on kokoontunut 22 kertaa. Siihen koko toimintavuoden ajan
kuuluneet ovat osallistuneet sen kokouksiin seuraavasti: Eriksson 12, Hein-
ström 21, Hildén 12, Häkkinen 13, Hämäläinen 18, Lappi-Seppälä 6,
Miettinen 16, Pellikka 20, Riihikallio 7, Saarinen 19, Saloila 18, Suvanto 20,
Tolonen 11, Mansner 11, Roine 22 ja Valtanen 20 kertaa. Vuosikokouk-
seen asti on hallituksella ollut 9 kokousta. Siihen asti mukana olleet ovat
osallistuneet niihin seuraavasti: Järnefelt 6, Konttinen 5, Seppä 6 ja Aalto-
Setälä 9 kertaa. Vuosikokouksesta alkaen vuoden loppuun: Kalaja 11, Meri-
maa 12, Laine 2 ja Ollilainen 11 kertaa.

2. TYÖVALIOKUNTA

Työvaliokunnan muodostivat alkuvuodesta puheenjohtaja *Järnefelt*, vara-
puheenjohtaja *Miettinen* ja hallituksen jäsenet *Eriksson*, *Heinström*, *Hämä-
läinen*, *Saarinen* ja *Tolonen* sekä mainittujen jäsenten estyneenä ollessa vas-
taavasti *Roine*, *Häkkinen*, *Valtanen*, *Konttinen* ja *Suvanto*. Vuosikokouk-
sen jälkeen työvaliokuntaan ovat kuuluneet puheenjohtaja *Suvanto*, vara-
puheenjohtaja *Saloila*, hallituksen jäsenet *Eriksson*, *Heinström*, *Häkkinen*,
Hämäläinen ja *Miettinen* sekä näiden estyneenä ollessa vastaavasti *Roine*,
Pellikka, *Ollilainen*, *Valtanen* ja *Saarinen* sekä jäsen *Kalaja* varapuheenjoht-
ajan estyneenä ollessa. Työvaliokunnan työskentelyyn ovat osallistuneet
myös liiton sihteerit ja taloudenhoitaja.

Työvaliokunta on valmistellut tärkeät asiat ja tehnyt niistä esityksen
hallitukselle ja hallituksen sille antaman valtuuden nojalla ratkaissut muut
asiat. Kuten hallituksen kokouksista on myös työvaliokunnan kokouksista
laadittu pöytäkirjat.

Työvaliokunta on kokoontunut 36 kertaa. Siihen koko toimintakauden
kuuluneet ovat osallistuneet sen kokouksiin seuraavasti: Eriksson 12 (vara-
mies 7), Heinström 33 (varamies 6), Hämäläinen 24 (varamies 4), Miet-
tinen 19 (varamies 6) ja Saloila 28 (varamies 7) kertaa. Vuosikokoukseen
asti työvaliokunnalla oli 10 kokousta. Vuosikokoukseen asti siihen osallis-
tuneet olivat niissä läsnä seuraavasti: Järnefelt 8 (varamies 2), Saarinen 8

(varamies —) ja Tolonen 4 (varamies 3) kertaa. Vuosikokouksesta lähtien
Häkkinen 16 (varamies 5) ja *Suvanto* 22 (varamies 4) kertaa.

3. TALOUSVALIOKUNTA

Talousvaliokuntaan kuuluivat vuosikokoukseen asti puheenjohtajana
Häkkinen ja jäseninä *Konttinen* sekä *Suvanto*, heidän henkilökohtaisina
varamiehinaan jäsenet *Pellikka*, *Mansner* ja *Lappi-Seppälä*. Vuosikokouksen
jälkeen kuuluivat talousvaliokuntaan hallituksen jäsenet *Kalaja* puheen-
johtajana, *Merimaa* ja *Tolonen*. Talousvaliokunnan työskentelyyn ovat li-
säksi osallistuneet liiton puheenjohtaja, pääsihteeri ja taloudenhoitaja.

Talousvaliokunnan tehtäviin on kuulunut valmistella taloudelliset asiat,
jotka valiokunta sitten on niiden laadusta riippuen esittänyt joko työ-
valiokunnalle tai suoraan hallitukselle. Se on kokoontunut 11 kertaa.

4. VALTUUSKUNTA

Valtuuskunnan kokouksessa 6. 2. 49 oli läsnä 53 valtuuskunnan jäsentä,
jotka edustivat 37 jäsenjärjestöä. Sen syyskokouksessa 9. 10. 49 oli läsnä
55 jäsentä ja ne edustivat 38 jäsenjärjestöä.

V. Toimihenkilöt ja toimikunnat

1. TOIMIHENKILÖT JA TOIMISTO

Vuoden 1949 aikana ovat liiton palveluksessa olleet:
yleissihteerinä (18. 10. 49 alkaen nimitys muutettu pääsihteeriksi) fil-
maisteri Jorma *Mattila*, joka on ollut sairaslomalla 1. 1.—31. 5. Hänen
viransijaisenaan on tänä aikana ollut ekspeditööri Aarne *Monkala*,
tiedotussihteerinä fil.maisteri Uuno *Peltoniemi*,
järjestösihteerinä fil.maisteri Yrjö *Härkönen*,
hallituksen sihteerinä johtaja Oiva *Saloila* 1. 1.—9. 5. ja siitä edelleen
vuoden loppuun valtiot.maisteri Olli *Aro*,
taloudenhoitajana kamreeri Kauko *Klefström*,
toimistonhoitajana neiti Marianna *Meloni* 1. 1.—20. 9. ja neiti Liisa *Ruus-
kanen* 20. 9.—31. 12,
kirjanpitäjänä neiti Annikki *Peussa* 1. 9. alkaen vuoden loppuun,
toimitussihteerinä fil.maisteri Anna-Liisa *Karikoski* 1. 10. alkaen vuoden
loppuun,
toimistoapulaisena neiti Maija-Liisa *Uusitalo* 1. 1.—24. 5., neiti Liisa
Ruuskanen 9. 6.—4. 7. ja neiti Marianna *Meloni* 21. 9.—31. 12,
lähettinä neiti Ilmi *Husula* 1. 1.—29. 2., Helmer *Weckström* 1. 3.—30. 6.
ja neiti Raili *Savolainen* 4. 7.—31. 12.

Toimintavuoden alusta alkaen liitto sai omistamansa osakehuoneiston kokonaan käyttöönsä ja voi laajentaa toimistotilojaan. Aikaisemmin käytössä olleiden kokoushuoneen ja toimistohuoneen lisäksi saatiin kolme huonetta, joten toimiston työskentely voitiin järjestää entistä tehokkaammaksi. Nämäkin tilat huomattiin pian riittämättömiksi.

2. TOIMIKUNNAT

Hallitus on toimintavuoden aikana asettanut sekä pysyviä että tilapäisiä toimikuntia selvittämään, hoitamaan tai seuraamaan eräitä tärkeitä kysymyksiä.

Pysyvät toimikunnat:

Palkkatoimikunta. Vuosikokoukseen asti: puheenjohtaja *Järnefelt* ja jäsenet *Heinström*, *Saloila* ja *Suvanto* sekä v. t. yleissihteeri *Monkala*. Vuosikokouksesta lähtien: puheenjohtaja *Saloila* ja jäsenet *Suvanto*, *Heinström*, *Merimaa* ja *Kalaja* sekä pääsihteeri *Mattila*.

Toimitusneuvosto. Vuosikokoukseen saakka: puheenjohtaja *Järnefelt*, jäsenet *Konttinen*, *Riibikallio* ja *Saloila*. Vuosikokouksen jälkeen: puheenjohtaja *Saloila*, jäsenet *Hildén*, *Hämäläinen* ja *Pellikka*.

Naisten keskustoimikunta. Puheenjohtaja notaari *Hanna Rantanen*, varapuheenjohtaja tuomari *Anna Erkkylä*, sihteeri notaari *Elni Penttinen*, työvaliokunnan jäsenet neiti *Onera Janhunen*, maisteri *Aili Nurminen*, rouva *Karin Mosse*, neiti *Ellen Olsson*, rouva *Lilli Orri*, neiti *Aune Pesonen* ja neiti *Hertta Taljala*. Muita jäseniä oli lisäksi 17.

Tilapäiset toimikunnat:

Sääntöjen uudistamistoimikunta. Vuosikokoukseen saakka: puheenjohtaja *Miettinen*, jäsenet *Eriksson* ja *Häkkinen* sekä järjestösihteeri *Härkönen*. Loppuvuodesta: puheenjohtaja *Miettinen*, jäsenet *Häkkinen*, *Merimaa* ja sihteeri, ekspeditööri *A. Monkala* sekä avustavana jäsenenä järjestösihteeri *Härkönen*.

Toimikunta Helsingin paikallistoiminnan kehittämistä varten. Puheenjohtaja *Saloila*, jäsenet ins. *Väinö Skogström*, ekspedit. *V. Lehtonen*, järjestösihteeri *Härkönen*, rouva *Orvokki Saarivuori*, osastosihteeri *H. Hällsten* ja neiti *Hertta Taljala*.

Paikallistoiminnan ja -organisaation kehittämistä ja järjestämismahdollisuuksia tutkiva toimikunta (erikoisesti maaseudun oloja silmällä pitäen). Puheenjohtaja *Saloila*, jäsenet huoltopäällikkö *V. Holmavaara*, vankilanjohtaja *A. J. Koskinen*, ekspeditööri *A. Monkala*, insinööri *V. Skogström* ja järjestösihteeri *Härkönen*, varalle kirjanpitäjä *R. Berttula* ja fil.tohtori *E. Martimo*.

Palkkataistelun propagandatoimikunta. Puheenjohtaja

taja tiedotussihteeri *Peltoniemi*, jäsenet liikennetarkastaja *T. P. Elomaa*, kirjuri *U. Loukamo*, osastosihteeri *H. Hällsten*, kansanedustaja *Jussi Lappi-Seppälä* ja maisteri *K. Kabanpää*. Lisäjäsenet *Eriksson* ja *Pellikka*.

Toimikunta opettajien sekä tutkimuslaitosten virkamiesten palkkauskysymysten selvittämistä varten. Puheenjohtaja *Kalaja*, sihteeri lehtori *M. Kaipainen*, jäsenet tarkastaja *P. V. Fontell*, semin.joht. *Paul Sonny*, fil.tri *R. Niimi*, fil.tri *U. Kuuskoski* ja rehtori *Tor Therman*.

Palkkaus- ja eläkelainsäädännön kodifioimistoimikunta. Puheenjohtaja *Saloila*, jäsenet *Heinström* ja v.t. yleissihteeri *Monkala* ja hänen jälkeensä pääsihteeri *Mattila*.

Perhe-eläkeasiaa selvittelyvä jaosto. Puheenjohtaja *Miettinen*, jäsenet *Saloila*, *Heinström* ja tuomari *Katri Hakkila*.

VI. Kokoukset ja juhlat

Liiton vuosikokous pidettiin Helsingissä 24. 4. 1949. Kokouksen, jossa oli 99 edustajaa 48 jäsenjärjestöstä, avasi liiton puheenjohtaja, konttoripäällikkö *Konsti Järnefelt*. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin fil. tri *Pentti Kalaja* ja ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi johtaja *J. N. Lennes* sekä toiseksi ekspeditööri *Aarne Katajamäki*. Sihteereiksi kutsuttiin notaari *Elni Penttinen* ja kartoittaja *Toivo Kaksonen*. Kotimaisten järjestöjen tervehdyksen jälkeen esittivät Norjan, Ruotsin ja Tanskan tullivirkamiehet tervehdyksensä.

Kokouksessa valittiin yksimielisesti liiton kunniapuheenjohtajaksi konttoripäällikkö *Konsti Järnefelt* ja käsiteltiin sääntöjen määräämät asiat.

Ylimääräinen liittokokous kokoontui 6. 6. 1949 Saimaanrannan lomakylässä käsittelemään toisessa lukemisessa vuosikokouksen jo hyväksymän 2. §:n muutosehdotuksen ja kokous vahvisti sen.

Valtuuskunnan sääntömääräiset kokoukset pidettiin 6. 2. 1949 ja 9. 10. 1949.

Liiton järjestämistä juhlista mainittakoon liiton lomakylän Saimaanrannan vihkiäiset helluntaina, Saimaanranta-juhla 5. 11. 1949 Helsingissä ja uuden vuoden vastaanottajaiset myös Helsingissä. Näistä on esitetty tarkempi selonteko VL:n naisten keskustoimikunnan ja lomakylän toimintakertomuksessa.

VII. Edustus eri järjestöissä ja elimissä

Hallituksen jäsenet *Eriksson*, *Heinström* ja *Suvanto* ovat edustaneet liittoa Henkisen Työn Keskusliiton hallituksessa, heistä *Suvanto* ja *Hein-*

ström ovat kuuluneet työvaliokuntaan. Varajäseninä HTK:n hallituksessa ovat olleet jäsenet *Saarin*, *Häkkinen* ja *Hämäläinen*.

Henkisen Työn Valistuskeskuksen hallituksessa liiton edustajana on ollut maisteri K. *Kabanpää*.

Virkamiesliittojen Keskusjärjestön hallituksessa ovat liiton edustajina olleet konttoripäällikkö K. *Järnefelt* ja pääsihteeri J. *Mattila* sekä varajäseninä hallituksen jäsenet *Hämäläinen* ja *Konttinen*. Järnefelt on ollut keskusjärjestön puheenjohtajana.

Valtion palkkauskomiteassa ovat liiton edustajina olleet puheenjohtaja *Suvanto* ja hallituksen jäsen *Heinström*.

Virastoasiain valtuuskunnassa, joka samalla toimii virastoasiain valtuutetun neuvottelukuntana, on liittoa edustanut jäsen *Tolonen*.

Veronmaksajain Keskusliitossa on virkamiespiirien etuja valvonut pääsihteeri *Mattila*.

Virkamiesten Opintokeskus r.y:n johtokunnassa ovat liiton edustajina olleet maisterit *Kabanpää* ja *Peltoniemi*, edellinen puheenjohtajana ja jälkimmäinen sihteerinä ja rahastonhoitajana.

Lisätyssä palkkauskomiteassa ovat liittoa edustaneet puheenjohtaja *Suvanto*, jäsenet *Heinström* ja *Hämäläinen* sekä lehtori, filtri U. *Kuuskoski*, varalla *Tolonen* ja *Saloila* sekä ev.luutn. P. *Arra* ja metsänhoitaja A. *Lappalainen*.

VL:n edustajana HTK:n asettamassa toimikunnassa, joka tutkii järjestötoiminnan tehostamisen mahdollisuuksia, on ollut järjestösihteeri *Härkönen*.

VL:n edustajana ruotsalaisen kansanpuolueen asettamassa komiteassa »Svenska folkpartiets sociala delegation» on ollut kanslianeuvos *Gunnar Modeen*.

Virkamiesliitto on Lomaliitto r.y:n, Suomen Puheopiston kannatusyhdistys r.y:n ja Kansalaisjärjestöjen Rahtiustoiminnan Keskusliitto r.y:n jäsen.

VIII. Virkamiesten palkkaus ja palkkauksenluonteiset asiat

1. VARSINAINEN PALKKAUS

Palkkauksien järjestely keväällä 1949

Toimintavuoden alkaessa oli kysymys valtion viran ja toimen haltijain palkkojen kuoppakorotuksesta edelleen ratkaisematta. Palkkaneuvottelut oli aloitettu edellisen vuoden marraskuun lopulla, jolloin VL teki esityksen palkkojen korottamisesta kolmella palkkausluokalla ja indeksikorotuksen nostamisesta puolella prosentilla eli yhtä suureksi kuin muiden palkansaa-
jien indeksikorotus. Tämä järjestely olisi saattanut virkamiesten palkat

likimain silloiseen yleiseen palkkatasoon ja antanut suurelle osalle virkamieskuntaa täyden korvauksen elinkustannusten noususta. Viran ja toimen haltijain kuoppakorotus kuitenkin siirtyi lähinnä sen takia, että Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto oli aivan joulun alla esittänyt vaatimuksen aikapalkkojen yleisestä korottamisesta. Huolimatta siitä, että virkamiesten palkkojen kuoppakorotus tähtäsi vuosikausia vallinneen epäoikeudenmukaisuuden poistamiseen, se kuitenkin valtiovallan taholta kytkettiin yleisestä työpalkkojen korottamisesta riippuvaksi, ja tästä syystä suunniteltiin erityisen komitean asettamista virkamiesten palkkojen järjestelyä varten.

VL:n lähetystö kävi 12. 1. ilmoittamassa ministeri Aaltoselle, että kuoppakorotuksen tulee koskea kaikkia virkamiehiä ja että se on suoritettava muista yleisistä korotuksista riippumatta. Lisäksi huomautettiin, että neuvottelut asiasta oli jo aloitettu ennen kuin työpalkkojen korottaminen oli tullut esille ja että virkamiesten palkkojen järjestely voidaan suorittaa ilman sitä varten asetettua komiteaakin. Ministeri Aaltonen ilmoitti vain, että mikäli yleinen korotus myönnetään, se annetaan myös viran ja toimen haltijoille.

Työpalkkojen korotuskysymys ratkaistiin sittemmin siten, että aikapalkalla työskentelevät työntekijät ja toimihenkilöt saivat 1. 2. lähtien kuoppakorotuksen, jonka suuruus oli yleensä 5 % palkkasäännöstelypäättöksen mukaisesta ohjepalkasta. Korotuksen toimeenpano jäi työmarkkinajärjestöjen keskenään sovittavaksi. Viran ja toimen haltijain palkkauksien järjestelyn suunnittelu annettiin valtion palkkauskomitean tehtäväksi, samalla kuitenkin komiteaa täydentäen. Tämä ns. laajennettu palkkauskomitea koontui ensimmäisen kerran 1. 2.

Komitea lähti työssään siltä pohjalta, että viran ja toimen haltijain palkkoja korotettaisiin vain työpalkkojen korotusta vastaten, joten varsinainen peruskorjaus siirtyisi tuonnemmaksi. Valtion edustajat suhtautuivat epäroiden tällaisenkin korotuksen myöntämiseen kaikille viran ja toimen haltijoille. VL lähetti tällöin komitealle kirjelmän, jossa vaadittiin kokonaisratkaisua, koska virkamiesten palkat ovat kokonaisuudessaan kuopassa. Sittemmin VL tähdensi vielä sitä, että ratkaisussa oli otettava huomioon elinkustannusindeksin ja virkamiesten nimellispalkkojen indeksien epäsuhteen korjaaminen. Valtiovallan taholta näet pyrittiin löytämään pohja virkamiesten palkkoja ja työmarkkinoilla maksettavia palkkoja vertailemalla, mikä olisi ollut erälle virkamiehille epäedullista siitä syystä, että myös yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevien henkisen työn tekijäin palkat olivat jääneet jälkeen yleisestä palkkatasosta. Tällaisella vertailulla pyrittiin valtion edustajien taholta jälleen vetoamaan joihinkin vähäisiin virkamiesryhmiin, joiden palkkaus oli suhteellisen hyvä ja joiden kohdalla ero yleiseen palkkatasoon verrattuna oli vähäisempi kuin yleensä virkamiehillä. Täten koetettiin estää viran ja toimen haltijain valtaosan palkkauksien oikeudenmukainen korjaaminen.

VL:n valtuuskunta kokoontui 6. 2. ja antoi julkisuuteen seuraavan lau-

suman, joka täsmällisesti osoitti VL:n kannan palkkauksien järjestelyn suhteen:

»Valtion viran tai toimen haltijat on jälleen jätetty muista palkan-nauttijoista jälkeen palkkausasioita järjestettäessä, vaikka monesti on todis-tettu, että jo viime syksynä valtion viran tai toimen haltijat olivat muihin palkansaajiin verrattuina syvässä palkkakuopassa. Viran tai toimen halti-tijain palkat eivät ole elinkustannusindeksiin verrattuina edes sillä tasolla, mille ne määrättiin syksyllä 1947 palkkoja järjestettäessä. Silloin saivat 13:ssa alimmassa palkkausluokassa olevat täyden korvauksen elinkustannus-ten noususta, nykyisin vain 3:een alimpaan palkkausluokkaan kuuluvat, joten siis runsaasti yli 90 % viran tai toimen haltijoista on vielä huonom-massa asemassa kuin vuoden 1947 lopulla. Viran tai toimen haltijain perus-palkkaindeksit vaihtelevat nykyisin 519—754:n välillä, kun sen sijaan mo-nilla muilla aloilla palkkaindeksi on yli 1.000. Tästä huolimatta usille sellaisille palkansaajaryhmille, joille jo tähän mennessä on myönnetty suh-teellisesti enemmän palkankorotusta kuin viran tai toimen haltijoille, on tämän kuun alusta lukien myönnetty kuoppatasoitus. Valtion viran tai toimen haltijain palkkauksen järjestelyä tutkimaan sen sijaan asetettiin li-sätty palkkauskomitea, vaikka asia on jo niin perusteellisesti selvitetty, ettei mitään uusia tutkimuksia enää tarvita. Näin menetellen viran tai toi-men haltijain palkka-asian järjestäminen tulisi jälleen huomattavasti vii-västyttämään. He eivät kuitenkaan tyydy tähän, vaan vaativat, että heidän palkkauksensa järjestelyä joudutetaan erikoistoimenpitein. Tällöin on kii-reellisesti suoritettava viran tai toimen haltijain palkkojen yleinen korotta-minen siitä kuopasta, missä ne nykyisin ovat, ja vasta sen jälkeen ryhdyt-tävä suoritamaan heidän palkkajärjestelmänsä sisäisten kuoppien tasoi-tusta.»

VL:n lähetystö kävi 18. 2. esittämässä ministeri Aaltoselle, että VL:n tinkimättömänä vaatimuksena on palkkakysymyksen hoitaminen kokonais-ratkaisuun, ja että komitean on viivyttlemättä suoritettava työnsä pää-tökseen. Ministeri Aaltonen ilmoittikin tällöin, että valtioneuvosto on an-tanut komitealle tehtäväksi kokonaisratkaisun esittämisen. VL otti myös yhteyden Valtionvirkailijain Yhteisjärjestöön yhteisen pohjan aikaansaai-miseksi järjestöjen taholla. VL:n toimisto keräsi palkka-aineistoa lähinnä osoittamaan virkamiesten alipalkkauksen aiheuttamia epäkohtia sekä alem-pien ja keskipalkkaisten virkamiesten palkkojen riittämättömyyttä.

Laajennettu palkkauskomitea sai maaliskuussa valmiiksi mietintönsä, joka sisälsi täsmällisen ehdotuksen virkamiesten palkkauksien järjestämi-sestä. Ehdotuksen mukaan:

- viran ja toimen haltijat saivat yhden palkkausluokan korotuksen;
- ikälisiä korotettiin siten, että ikälisiä alimmassa palkkausluokassa nousi 4,73 %:sta 6,01 %:iin ja ylimmässä palkkausluokassa 2,07 %:sta 3,50 %:iin ja

— indeksikorotus nousi 5 %:sta 5 1/2 %:iin eli samaksi kuin muiden-kin palkansaajien indeksikorotus.

Ehdotus oli yksimielinen, mutta VL kuitenkin huomautti nimenomaan, että se tyytyi siihen ainoastaan pitäen sitä väliaikaisratkaisuna ja tähdensi, että se vastasi ainoastaan työpalkkoihin jo myönnettyä, 1. 2. lähtien mak-settua korotusta. Ikälisäedun paranemista ei liioin voitu katsoa virkamiesten palkkauksien peruskorjaukseen kuuluvaksi, sillä ehdotettu järjestely saattoi virkamiehet vasta nyt tasaveroiseen asemaan kuntien viran ja toimen halti-jain kanssa. Lisäksi VL esitti, että sisäiset kuoppakorjaukset oli hoidettava lähinnä palkkausluokkiin sijoitusta tarkistaen ja muillakin tarkoitusta vas-taavilla tavoilla.

Komitean ehdotuksen valmistuttua VL:n lähetystö kävi 28. 3. ministeri Aaltosen luona ja 30. 3. ministeri Hiltusen luona esittämässä, että hallitus tekisi viipymättä ehdotuksen mukaisen esityksen eduskunnalle ja että koro-tetut palkat ja ikälisät maksettaisiin takautuvasti 1. 2. lähtien. Kun lehdis-tössä näkyi valtiovallan taholta annettuja tietoja, joiden mukaan virka-miesten palkkauskysymys annettaisiin yleisohjelmakomitean tutkittavaksi, VL:n hallitus kävi välittömästi ennen vuosikokousta vaatimassa kysymyk-sen kiireellistä ratkaisua. Tällöin ministeri Hiltunen poistikin kysymyksen sanotulle komitealle annettujen asioiden joukosta. Palkkojen järjestelyä tuki myös kansanedustaja *Hongan* aloite 10 %:n korotuksesta, joka oli esillä samaan aikaan valtiovarainvaliokunnassa.

Palkkaneuvottelu hallituksen esityksestä käytiin 3. 5. ja se oli 26. 11. 1948 aloitettujen neuvottelujen loppuneuvottelu. VL:n, samoin kuin mui-denkin järjestöjen, taholta tyydyttiin hallituksen ehdotukseen, joka oli komitean ehdotuksen mukainen ja jonka vaatima määräraha otettiin lisä-menoarvioon. VL esitti neuvottelussa myös vaatimuksen kalliinpaikanlisän määräämisestä prosenttiseksi kuten työpalkkoissakin. Sitä paitsi VL tähdensi sitä, että hallituksen esittämä järjestely ei missään tapauksessa merkitse virkamiehille kuoppakorjausta, joka siten jää edelleen odottamaan toteutta-mista, mikä olisi kiireellisesti suoritettava. Hallitus antoi 6. 5. eduskunnalle esitykset viran ja toimen haltijain palkkauksien järjestelystä.

Palkka-asian siirryttyä eduskunnan käsiteltäväksi VL:n lähetystö kävi 11. 5. valtiovarainvaliokunnassa, jolloin erityisesti painotettiin sitä, että VL oli tyytynyt hallituksen esitykseen pitäen sitä väliaikaisratkaisuna. VL ilmoitti, että se tulee edelleenkin pitämään kiinni alkuperäisestä kolmen palkkausluokan korotuksesta. Hallituksen esittämät korotukset olisi käsi-teltävä niin kiireellisesti, että niiden maksamiseen voitaisiin ryhtyä jo kesä-kuussa. Samalla esitettiin valtiovarainvaliokunnalle, että luontoisetujen korotuksen lähtökohtana oli pidettävä v. 1939 vallinnutta tasoa. Mainitut näkökohdat esitettiin vielä Virkamiesliittojen Keskusjärjestön 24. 5. valtio-varainvaliokunnan jäsenille järjestämässä tiedotustilaisuudessa.

Eduskunta hyväksyi sitten hallituksen esityksen, ja 22. 6. annettiin palkkauslain muuttamista koskeva laki, jota sovellettiin 1. 2. lähtien.

Ennen kuin eduskunta oli lopullisesti käsitellyt VL:n väliaikaisratkaisuna hyväksymän palkkauksienjärjestelyn, VL:n hallitus otti esille palkkauskysymyksen kokonaisuudessaan. Erityisesti kiinnitettiin huomiota palkkausteikon suppeuteen ja palkkojen vähäiseen markkamääräiseen eroon, mistä johtuen yleneminen virkauralla ei tuota mainittavaa taloudellista etua. Palkka-asteikon pieni hajaantuma estää myös alempien ja keskikorkeiden palkkojen tehokkaan parantamisen. Lisäksi selviteltiin myös sunnuntaityökorvauksen palkkatuloissa aiheuttamaa epäsuhtaisuutta. Hallitus päätti heti ryhtyä toimenpiteisiin alkuperäisen vaatimuksen eli kolmen palkkausluokan yleiskorotuksen toteuttamiseksi.

Kesäkuussa tuli yleisellä palkkarintamalla esille kysymys palkkasäännöstelyn purkamisesta, ja henkisen työn tekijäin järjestöt alkoivat varautua sitä silmällä pitäen. HTK:n kesäkuun alussa järjestämässä palkkaneuvottelukokouksessa asetettiin sille kannalle, että ennen palkkasäännöstelystä luopumista on alimpia palkkoja saavillekin turvattava kohtuullinen elintaso. VL:n kohdalla kysymys edellytti peruskorjauksen suorittamista yleisistä palkkauksien järjestelyistä riippumatta.

Kesän aikana VL:n toimisto keräsi ja järjesteli aineistoa palkkauskysymyksen vastaista ajamista varten. Virkamiesten taloudellisen aseman todellisen kehityksen selvittämiseksi tutkittiin erityisesti palkkauksen kehitystä sellaisissa viroissa tai toimissa, joissa pätevyysvaatimukset, vastuu sekä työn laatu ja määrä olivat pysyneet suunnilleen samoina viimeksi kuluneen kymmenvuotiskauden aikana. Lisäksi hankittiin tietoja yksityisten vastaavalla toimihenkilöille maksamista palkoista ja niiden kehityksestä.

VL:n hallitus kokoontui 30. 8. käsittelemään palkkauskysymystä. Todettuaan, että palkkausjärjestelmän sisäiset suhteet olivat sunnuntaityökorvauksien, erikoislisien ja moniin muihin korvauksiin peitettyjen palkanlisien johdosta joutuneet samanlaiseen sekasortoon kuin v. 1946, jolloin ns. Kahran toimisto suoritti virkamiesten palkkausolojen perusteellisen selvityksen, hallitus päätti pyytää valtioneuvostoa asettamaan komitean selvittämään sisäisiä palkkasuhteita ja laatimaan esitystä viran ja toimen haltijain palkkauksien peruskorjauksesta. VL jätti 7. 9. valtioneuvostolle asiaa koskevan kirjelmän, jossa esitettiin VL:n kanta komitean kokoonpanoon nähden ja yleiset suuntaviivat, joiden mukaisesti komitean olisi suoritettava työnsä. Kirjelmä on julkaistu Virkamieslehdessä (n:o 6/49). Samalla VL:n lähetystö kävi pääministerin, valtiovarainministerin ja ministeri Aaltosen luona esittämässä virkamiesten palkkojen peruskorjauksen kiireellisyyden ja ne näkökohdat, jotka VL:n mielestä tällöin oli otettava huomioon. Lisäksi huomautettiin niistä lausumista, jotka eduskunta oli vuoden 1949 menoarviota ja kesäkuussa lisämenoarviota käsitellessä virkamiesten palkkojen järjestelystä osoittanut hallitukselle, ja ilmoitettiin, että VL on odottanut, että hallitus olisi niiden johdosta jo aikaisemmin ryhtynyt toimenpiteisiin.

Päättyessään pyytää em. komitean asettamista VL:n hallitus hyväksyi pääsihteerin laatiman suunnitelman palkka-asian ajamisesta. Suunnitelma tähtäsi ensi sijassa mainitun komitean asettamiseen ja virkamiesten palkkausolojen selvittämisen alulle saamiseen. Ellei tähän tavoitteeseen päästäisi, jatkettaisiin toimintaa suunnitelman edellyttämin muodin.

Tilanne palkkarintamalla oli loppukesällä ja syyskauden alkaessa hyvin epävakainen. Suoritetut devalvaatiot olivat aiheuttaneet hintojen nousun, mikä vähitellen ilmeni myös elinkustannusindeksin nousuna. Indeksillä oli tammikuussa 795, maaliskuussa alimmillaan 772 ja joulukuussa 826. Elinkustannusten kallistuminen tietenkin lisäsi painetta palkkarintamalla, mitä lisäksi tehostettiin poliittisella kiihotuksella. Kun devalvaatiot ja liikevaihtoveron alentaminen toisaalta ja menojen jatkuva kasvu toisaalta olivat huolestuttavassa määrässä heikentäneet valtion taloutta, ei valtiolta ollut halukas ryhtymään toimenpiteisiin virkamiesten palkkauksien parantamiseksi. Viitaten elokuussa torjuttuihin äärimmäisen vasemmiston lietsomiin palkkalevottomuuksiin valtioneuvosto katsoikin miltei mahdottomaksi virkamiesten palkkauskysymyksen esille ottamisen.

VL:n taholta saatettiin valtiovalan tietoon, että virkamieskunnan taloudellinen asema on siksi heikko, ettei se voi jäädä enää odottamaan, ja että ainakin palkkausolojen selvittelyyn on viipymättä ryhdyttävä. Tämä kävi selvästi ja voimakkaasti esille jäsen- ja paikallisjärjestöjen edustajien neuvottelupäivillä syyskuun puolivälissä, ja se saatettiin sekä valtiovalan että suuren yleisön tietoon. VL järjesti 12. 9. keskusvirastojen päälliköille ja korkeakoulujen rehtoreille tiedotustilaisuuden, jossa esiteltiin liittoa ja sen toimintaa sekä lausuttiin toivomus, että he johtavassa asemassa ollen kiinnittäisivät valtioneuvoston huomion virkamiesten alipalkkauksen aiheuttamiin vakaviin epäkohtiin ja tähdentäisivät peruskorjauksen kiireellisyyttä. Virkamiesten palkkausolojen parantaminen ja järjestely oli käsiteltävänä myös Virkamiesliittojen Keskusjärjestössä (VLK), ja sen muut jäsenjärjestöt (Suomen Aliupseeriliitto, Suomen Upseeriliitto, Suomen Kansakoulunopettajain Liitto ja Finlands Svenska Folkskollärarförening) tukivat kukin omalla tahollaan VL:n valtioneuvostolle tekemää esitystä.

VL:n toiminnan tuloksena valtioneuvosto asetti 29. 9. komitean, jonka puheenjohtajaksi tuli hallintoneuvos Olavi Honka, sekä jäseniksi hallitussihteerit Aarne Nuorvala ja osastopäällikkö R. Rinne. Komitea ei kuitenkaan kokoonpanoltaan vastannut VL:n toivomuksia. VL esitti, että komiteaan olisi nimitetty myös kaksi talouselämää tuntevaa ja palkkaoloihin yleisemmin perehtynyttä jäsentä, ja samalla VL mainitsi omat ehdokkaansa, joita valtioneuvosto ei kuitenkaan ottanut huomioon. Valtioneuvosto ei liioin vapauttanut komitean jäseniä virkatehtävistä, vaikka VL oli nimenomaan sitä pyytänyt.

Sen jälkeen kun valtioneuvosto oli asettanut em. komitean eli palkka-järjestelykomitean, VL:n hallitus asetti erityisen palkkatoimikunnan, jonka tehtäväksi annettiin VL:n oman yksityiskohtaisen palkkojenjärjestelyohjel-

man laatiminen ja tulevissa palkkaneuvotteluissa tarvittavan aineiston hankkiminen sekä palkkausasian yksityiskohtainen hoitaminen. Lisäksi asetettiin erityinen propagandatoimikunta, joka laati propagandaohjelman ja sen puitteissa muokkasi yleistä mielipidettä. Sitten VL:n hallitus asetti kokouksessaan 15. 11. vielä erityisen toimikunnan selvittämään opetus- ja tutkimuslaitosten palkkausoloja.

Palkkajärjestelykomitea pääsi puheenjohtajan sairauden takia aloittamaan työnsä vasta lokakuun lopussa. Kun komitean jäseniä ei vapautettu muista tehtävistä, työ sujui hyvin hitaasti ja ennen pitkää kävi selville, että hallitus halusi viivästyttää asiaa. Jo VL:n pyytessä komitean asettamista, oli valtiovalan taholta erityisesti painotettu ajankohdan sopimattomuutta ja huomautettu virkamiesten palkkakysymyksen vaikeuttavan vakauttamispyrkimyksiä. Samaan aikaan oli kuitenkin kuntien viran- ja toimen haltijain palkkauksen järjestely käynnissä, mikä järjestely tosin kyllä vastasi jo keväällä muiden palkkojen suhteen toteutettua järjestelyä. Mutta lisäksi VL:n hallituksella oli tiedossa, että SAK suunnitteli yleistä palkankorotusta. Näin ollen VL:n lähetystö kävi 9. 12. pääministerin luona esittämässä vaatimuksen komitean jäsenten vapauttamisesta muista tehtävistä ja komitean täydentämisestä talouselämää tuntevalla jäsenellä. Lisäksi vaadittiin, että komitean oli saatava työnsä valmiiksi viimeistään 28. 2. 1950 mennessä. Asiasta lähetettiin valtioneuvostolle myös kirjelmä, joka on Virkamieslehden numerossa 9/49. Valtioneuvosto vapauttikin komitean sihteerin varsinaisista virkatehtävistä, mutta ei jäseniä, eikä se liioin täydentänyt komiteaa.

Vähän näiden toimenpiteiden jälkeen SAK esitti joulun alla vaatimuksen 10 0/0:n korotuksesta aikapalkalla työskenteleville, vedoten lähinnä vuoden kuluessa tapahtuneeseen elinkustannusten nousuun. Heti sen jälkeen VL esitti valtioneuvostolle, että viran ja toimen haltijain palkkoja oli, mikäli valtioneuvosto suostuu SAK:n vaatimukseen tai vaadittua pienemmän korotuksen myöntämiseen, korotettava vastaavasti.

Laatiessaan suunnitelmaa palkkauksen järjestelyksi VL:n palkkatoimikunta päätyi useista syistä siihen, että nykyinen palkkausjärjestelmä olisi uudistettava Ruotsissa käytännössä olevan järjestelmän mukaisesti.

Peruspalkkaisen viran ja toimen haltijain sekä ylimääräisen toimen haltijain palkkausasteikot olisi yhdistettävä yhdeksi palkkausasteikoksi, koska ei ole mitään asiallista syytä pitää niitä erillisinä. Tähän palkkausasteikkoon kuuluisi pääosa peruspalkkaisista ja ylimääräisistä viroista ja toimista sekä siviili- että sotilashallinnossa.

Edellä esitetyn yleisen palkkausasteikon ohella olisi toinen palkkausteikko, johon siirrettäisiin suurin osa nykyisistä 32 peruspalkkausluokkaan ja sitä ylempiin palkkausluokkiin kuuluvista viroista ja toimista ja eräitä sitä alempiin palkkausluokkiin kuuluvia virkoja ja toimia samoin kuin vastaavia ylimääräisiä toimia. Tällöin tulisivat siirrettäväksi ne virat ja toimet, joita täytettäessä kiinnitetään enemmän huomiota henkilökohtaisiin omi-

naisuuksiin kuin virkauraan ja virkamiesansioihin ja joiden haltijat ovat sellaisessa johtavassa asemassa, että heidän on katsottava edustavan työnantajaa. Näiden viran ja toimen haltijain oikeudellinen asema jäisi nykyiselleen. Lisäksi tähän asteikkoon voisi ottaa myös sopimuspalkkaiset virat ja toimet.

Hallituksen hyväksyttyä toimikunnan ehdotuksen se esitettiin 3. 11. palkkajärjestelykomitealle. Lisäksi esitettiin, että palkkausluokitusta, sikäli kuin se johtui paikkakuntien kalleudesta ja mahdollisesti muistakin syistä, tarkistettaisiin niin, että täysin sama virka tai toimi, joka kuuluu useaan palkkausluokkaan, sijoitettaisiin yksinomaan viran tai toimen nykyiseen ylimpään palkkausluokkaan.

Palkkajärjestelykomitean hitaan työskentelyn takia ja sen johdosta, että työpalkkoja ilmeisestikin tultaisiin jälleen yleisesti korottamaan, mikä puolestaan kiirehti virkamiesten palkkojen järjestelyä, palkkatoimikunnan oli luovuttava em. suunnitelmastaan, koska se olisi vienyt liian paljon aikaa. Tilanteen vaatimukset huomioon ottaen toimikunta päätti ehdottaa, että järjestely olisi suoritettava nykyisen järjestelmän puitteissa ja että se olisi toteutettava seuraavan periaatteen mukaisesti:

Vuoden 1939 peruspalkat, jotka olivat keskimäärin 16 0/0 yleistä palkkatasoa alempana, korotetaan siten, että 1. palkkausluokassa tulee täysi 16 0/0:n kuoppakorotus, joka laskee sitten 1/2 0/0 palkkausluokkaa kohti, joten korotus on 32. palkkausluokassa 0,5 0/0. Sitä ylemmissä palkkausluokissa ei korotusta enää olisi. Vuoden 1939 korotetut palkat nostetaan sitten elinkustannusten nousua vastaavasti eli toisin sanoen ne kerrotaan joulukuun 1949 indeksillä. Näin saatujen palkkojen pohjalta muodostetaan uusi palkkausasteikko siten, että palkkausluokissa 1—15 tulee, työpalkkojen kehitystä vastaten, jonkin verran ylikompensatiota elinkustannuksiin verrattuna. Nimellispalkkojen nousu olisi tällöin vuoden 1939 palkkoihin verrattuna alimmissa palkkausluokissa 10—10,5-kertainen ja laskisi siten, että se 32. ja sitä ylemmissä palkkausluokissa olisi noin 8-kertainen.

Ikälisät on määrättävä uusista palkoista vähintään nykyisten ikälisäprosenttien mukaisesti. Virkojen ja toimien palkkausluokitusta oli tarkistettava järjestelyn yhteydessä siten, kuin toimikunta oli jo varhemmin ehdottanut.

Vuoden päättyessä käytiin neuvotteluja yleisestä palkkojen korottamisesta valtiovallan, SAK:n ja Suomen Työnantajain Keskusliiton välillä. Kun oli aivan ilmeistä, että työpalkkoihin myönnettäisiin korotus, VL:n hallitus hyväksyi palkkatoimikunnan laatiman, silloisen muuttuneen tilanteen pohjalta rakentuvan palkkojenjärjestelysuunnitelman, joka merkitsi yksinomaan perus- eli kuoppakorjauksen suorittamista. Peruskorjauksen lisäksi viran ja toimen haltijoille oli myönnettävä yleistä työpalkkojen korotusta vastaava korotus, mistä VL oli jo esittänyt vaatimuksen valtioneuvostolle. Saadakseen suunnitelmalleen hyväksymisen VL:n hallitus kutsui ylimääräisen liittokokouksen koolle tammikuun 8. päiväksi 1950.

2. PALKKAUSLUOKITUKSEN TARKISTAMINEN

Kuten edellisenä vuotenakin valtion palkkauskomitea on kuluneena toimintavuotena suorittanut virkojen ja toimien palkkausluokkiin sijoittamisen tarkistustyötä. Jäsenjärjestöt ovat toimittaneet tarkistusehdotuksensa palkkauskomitealle joko suoraan tai liiton välityksellä. Paitsi jäsenjärjestöjensä ehdotuksia VL on toimittanut palkkauskomitealle ja niille virastoille ja laitoksille, joissa on kemistejä, myös Suomen Kemistiliiton esityksen. VL puolestaan on pyrkinyt valvomaan ja tarvittaessa kiirehtimään palkkausluokituksen käsittelyä komiteassa. Lisäksi on pyritty siihen, että asianomaisen järjestön edustajia on kuultu asiantuntijoina. VL on lisäksi delegoinut neuvotteluvoimavaroja useille jäsenjärjestöille, niiden halutessa neuvotella palkkausluokituksesta ministeriönsä kanssa.

Palkkausluokituksen tarkistusta varten palkkauskomitea oli VL:a komiteassa edustavien jäsenien ehdotuksesta aloittanut virkatyypitutkimuksen ja lähettänyt sitä koskevan tiedustelun virastoille ja laitoksille. Kun tiedustelun yhteydessä oli viranomaisia kehoitettu hankkimaan asiasta järjestöjen lausunnot, VL puolestaan lähetti heti toimintavuoden alussa jäsenjärjestöilleen kirjelmän, jossa niitä kehoitettiin valvomaan, että viranomainen varaa niille tilaisuuden lausunnon antamiseen. Maaliskuussa VL lisäksi pyysi, että järjestöt saisivat antaa lausuntonsa virkanimikkeiden yhdenmukaistamisesta, jolloin valtiovarainministeriö lupasi, että mikäli asiassa päädytään ehdotuksiin, jotka ovat neuvotteluvoimaisissa tarkoitettuja kysymyksiä, järjestöjä tullaan asiassa kuulemaan.

Toukokuun lopulla VL kiinnitti huomionsa siihen, että eri ministeriöt suhtautuivat kovin eri tavalla menoarviota laatiessaan palkkauskomitean lausuntoihin. VL:n lähetystö kävi asian johdosta ministeri Hiltusen luona, joka tällöin lupasi, että valtiovarainministeriö tulee pyytämään ministeriöiden lausunnot niissä tapauksissa, joissa palkkauskomitea on puoltanut palkkausluokituksen muuttamista ja järjestelyosasto virkojen tai toimien vakinaistamista, mutta jotka ministeriöt olivat omissa esityksissään jättäneet huomioon ottamatta.

VL:n palkkatoimikunnan ryhtyessä syksyllä laatimaan suunnitelmaa palkkauksien järjestelystä, oli alunperin tarkoituksena, että kokonaisratkaisuun yhteydessä koko palkkaluokitus tarkistetaan. Palkkajärjestelykomitean työn hitauden takia ja yleisen palkankorotuksen kiirehtiessä virkamiesten palkkojen korotusta, VL päätti esittää palkkausluokkien tarkistuksen siirrettäväksi, jotta itse palkkojen korottaminen ei sen takia viivästyisi.

Kun opetus- ja tutkimuslaitosten virkojen ja toimien palkkausluokkien tarkistus kuitenkin ensiksi edellytti koko tämän virkamiesryhmän monien virkatyyppien keskinäisten suhteiden perusteellista selvittämistä, VL päätti asettaa sitä varten erityisen toimikunnan. Näitä virkamiehiä edustavien 15 järjestön edustajat sopivat keskenään edustuksestaan sanotussa toimikun-

nassa, joka aloitti työnsä marraskuun puolivälissä. Vuoden vaihteessa oli toimikunnan työ vielä kesken.

Vuoden lopulla VL lähetti jäsenjärjestöille tiedoksi valtiovarainministeriön kirjelmän, joka koski vuoden 1951 menoarvioon tehtäviä palkkausluokkien korotusesityksiä, uusien virkojen ja toimien perustamista tai virkojen ja toimien vakinaistamista tarkoittavia esityksiä, ja liitto kehoitti järjestöjä huolehtimaan siitä, että viranomaiset neuvottelevat asiasta niiden kanssa. Samalla VL pyysi valtiovarainministeriötä pidentämään esityksien tekemiseen varattua aikaa kuukaudella, jotta järjestöt ennättäisivät tutustua virastojen ja laitosten esityksiin ja neuvotella niistä.

3. KALLIINPAIKANLISÄ JA NS. LAPINLISÄ

Kalliinpaikanlisä. Edellisen toimintakauden lopulla saatiin VL:n tarmokkaiden ponnistusten ansiosta eduskunta huomattavasti korottamaan kalliinpaikanlisiä, ja samalla kalliinpaikanlisäryhmien lukumäärä lisättiin kolmesta seitsemäksi. Uudet kalliinpaikanlisät maksettiin toimintavuoden alusta lähtien ja ne sidottiin samalla indeksiin.

Kevätkaudella palkkaustasoa ajettaessa pyrittiin kalliinpaikanlisäjärjestelmää vielä korjaamaan siten, että kalliinpaikanlisäryhmien aiheuttama porrasmaisuus olisi tasoitettu. Sen mukaan voimassa oleva kalliinpaikanlisä olisi sitten ryhmän muissa palkkausluokissa tasaisesti noussut seuraavan ryhmän kalliinpaikanlisän määrään. Hallituksen jäsen Kalaja laati asiasta muistion taulukkoineen ja kustannuslaskelmineen. Muistiota jaettiin kansanedustajille ja asiasta annettiin 17. 5. lausunto valtiovarainvaliokunnan palkkajaostolle. Lisäksi VLK järjesti valtiovarainvaliokunnalle tiedotustilaisuuden, jossa perusteellisesti selvitettiin kalliinpaikanlisien porrasmaisuuden tasoittamista ja sitä, että järjestelmän uusimisessa oli jääty puolitiiehen. Eduskunta ei kuitenkaan muuttanut nykyistä järjestelmää.

Syyskaudella palkkatoimikunta käsitteli myös kalliinpaikanlisäkysymystä palkkauksien järjestelyn kokonaissuunnitelman yhteydessä. Tällöin rajoituttiin kalliinpaikanlisän porrasmaisuuden tasoittamiseen, mikä esitettiin palkkajärjestelykomitealle, huomauttaen samalla, että VL piti välttämättömänä uuden kalleustutkimuksen suorittamista ja kalliinpaikanlisäjärjestelmän perusteellista tarkistamista tutkimuksen tuloksien pohjalla.

Paikkakuntien kalleusluokitus. Toimintavuoden aikana ovat eräät jäsen- ja paikallisjärjestöt sekä eräiden asutuskeskusten virkamiehet tehneet esityksiä eräiden asutuskeskusten kalleusluokan tarkistamisesta. Nämä esitykset VL on lausuntoineen toimittanut sosiaaliministeriön hinta- ja palkkaosaston käsiteltäväksi. Kun sosiaaliministeriö otti sen kannan, ettei se käsittele tehtyjä esityksiä, koska suunniteltiin uuden kalleustutkimuksen suorittamista, VL vaati tutkimuksen kiireellistä suorittamista ja esitti, että tällöin oli erityisesti kiinnitettävä huomiota elinkun-

nusten kalleuteen myös maamme lukuisissa pienehköissä asutuskeskuksissa, joissa varsinkin monet rautatie- ja postivirkamiehet joutuvat toimimaan.

Lapinlisä ja kylmän vyöhykkeen lisä. Pohjois-Suomen hävitetyt alueen päiväraha on maksettu entisen suuruisena. Toimintavuoden aikana ilmeni voimakkaita pyrkimyksiä lapinlisän poistamiseksi työpalkoista, ja myös virkamiehille maksettavan, lapinlisää vastaavan päivärahan poistamisesta on ollut kysymys. Kun oli selvää, että nykyisestä järjestelmästä tullaan ennen pitkää luopumaan, ryhtyi VL hankkimaan lisäselvityksiä jo edellisen toimintavuoden lopulla esitetystä kylmänvyöhykkeen lisästä. Yhteistoiminnassa Pohjois-Suomen hävitetyllä alueella toimivien paikallisjärjestöjen kanssa suoritettiin perusteellinen tutkimus, jonka tulokset koottiin kevättalvella laajaksi muistioksi. Muistio toimitettiin valtio-neuvostolle, ja sen pohjalla käytiin asiassa neuvottelu valtiovarainministeriön kanssa. Asia oli esillä myös eduskunnassa kansanedustaja E. Koiviston tehtyä siitä aloitteen.

Syyskaudella oli kysymys palkkatoimikunnan käsiteltävänä, ja se päättyi siihen, että Pohjois-Suomen hävitetyllä alueella maksettava päiväraha poistettaisiin. Sen sijaan ryhdyttäisiin maksamaan syrjäseutulisää korvauksena niistä ylimääräisistä kustannuksista, joita olosuhteet Pohjois-Suomessa, eräillä syrjä- ja rajaseuduilla ja saaristossa aiheuttavat virkamiehille. Elämä tällaisilla seuduilla on yksinäistä ja henkisesti raskasta, ja syrjäinen asema sekä pitkät matkat aiheuttavat monenlaisia hankaluuksia, esimerkiksi erilaisten välttämättömien asioiden toimittamisessa, lasten kouluttamisessa, sairaustapauksissa jne. Se alue, jolla syrjäseutulisää maksettaisiin, määriteltäisiin samaan tapaan kuin Ruotsissa on tehty kylmänpaikanlisän ja yksinäisyyslisän maksamista varten ja kuten meillä on tehty kansakoulunopettajien raja- ja syrjäseutulisien maksamista varten. Syrjäseutulisäalue jaettaisiin kolmeen vyöhykkeeseen, joilla maksettaisiin ko. lisää 15, 30 ja 40 % peruspalkasta tai vuosipalkkiosta.

Paitsi siis Pohjois-Suomen hävitetyllä alueella olisi kyseistä lisää maksettava muillakin syrjäisillä seuduilla toimiville viran ja toimen haltijoille. VL:n kanta saatettiin lokakuun alussa palkkajärjestelykomitean tietoon.

4. SUNNUNTAITYÖKORVAUS

VL hankki toimintavuoden alkupuolella aineistoa niistä epäsuhteista, joita sunnuntaityökorvaus on aiheuttanut viran ja toimen haltijain palkkausoloihin, ja valtioneuvostolle tehtiin esitys palkkausluokkarajojen poistamisesta sunnuntaityökorvauksen maksamisessa.

Sunnuntaityökorvaus otettiin uudelleen käsiteltäväksi heinäkuussa, jolloin sen maksaminen laajennettiin eräitä poliisivirkojen ja -toimien haltijoita koskevaksi. Tällöin VL pyysi valtiovarainministeriöltä neuvotteluja sunnuntaityökorvauksen maksamisen perusteiden muuttamisesta kaikille virkamiehille samoiksi kuin em. ryhmälle.

Valtiovarainministeriö asettui sille kannalle, että sunnuntaityökorvauskysymys jätettäisiin palkkajärjestelykomitealle. VL vaati kuitenkin asian kiireellistä ja erillistä käsittelyä. Neuvottelut käytiin sitten 25. 10., ja VL vaati, että sunnuntaityökorvaus olisi maksettava jokaiselle sunnuntaityötä suorittavalle viran ja toimen haltijalle palkkausluokasta riippumatta. Niinikään sunnuntaityökorvausta koskevat säännökset olisi muutettava siten, että korvaus voitaisiin maksaa siitä riippumatta, tehdäänkö sunnuntaityötä säännöllisesti tai tilapäisesti. Lisäksi esitettiin, että korvaus olisi suoritettava rajoituksetta jokaisesta sunnuntaityötunnista. Asiassa ei vielä ole päästy tuloksiin.

VL:n palkkatoimikunta harkitsi syyskaudella sunnuntaityökorvauksen mahdollista sisällyttämistä varsinaiseen palkkaukseen, mistä järjestelystä olisi tiettyjä etuja ikälisiä ja eläkettä silmällä pitäen, tai korvauksen suorittamista aikahyvityksenä. Saadakseen selville jäsenistön mielipiteet VL järjesti 8. 11. neuvottelukokouksen, jossa olivat edustettuna kaikki ne järjestöt, joihin kuului sunnuntaityötä suorittavia viran ja toimen haltijoita. Järjestöjen edustajat asettuivat miltei yksimielisesti sille kannalle, että sunnuntaityökorvaus olisi säilytettävä nykyisellä pohjalla korvaukseen oikeutettujen piiriä laajentaen ja myös korvauksen maksamista laajentaen, kuten VL oli valtiovarainministeriön kanssa käydyissä neuvotteluissa esittänyt. Sunnuntaityökorvauksen palkkauksessa aiheuttamat epäsuhteet olisi oikaistava palkkausluokkiin sijoittamista tarkistamalla. VL:n hallitus määritteli kantansa kokouksen tuloksien mukaisesti ja päätti esittää sen palkkajärjestelykomitealle.

5. PÄIVÄRAHAT JA KOMITEAPALKKIOT

VL esitti jo tammikuussa valtioneuvostolle, että virkamatkoista suoritettava päiväraha korotettaisiin I luokassa 1.000 markkaan, II luokassa 800 markkaan ja III luokassa 600 markkaan matkavuorokaudelta. Kun päivärahoja huhtikuussa 1948 viimeksi korotettiin, ei niitä silloinkaan nostettu elinkustannusten tasolle, joten ne olivat jo toimintavuoden alkaessa riittämättömät. Majoitushuoneiden ja ravintolahintojen jatkuvasti noustessa joutuivat virkamiehet omilla varoillaan korvaamaan matkojen aiheuttamia kustannuksia, kalleimmilla paikkakunnilla hyvinkin huomattavasti.

Kesäkauden alkaessa käännyttiin asiassa valtiovarainministerin puoleen, jolloin ministeri ilmoitti, että asia otetaan käsiteltäväksi menoarvion laatimisen yhteydessä. Kesän aikana laadittiin lähinnä Suomen Hotelli- ja Ravintolaliiton antamien tietojen nojalla selvitys matkojen aiheuttamista kustannuksista. Selvitys käsitti Helsingin lisäksi useita muitakin asutuskeskuksia eri puolilta maata. Tutkimuksen tulokset saatettiin valtiovarainministeriön tietoon ja samalla pyydettiin päivärahan kiireellistä korottamista.

Majoitushuoneiden hintojen vapauduttua säännöstelystä lokakuun alussa

ne jälleen jonkin verran nousivat, mistä oli seurauksena, että päiväraha kalleimmilla paikkakunnilla peitti ainoastaan asuntomenot. VL:n vielä kahteen otteeseen esitettyä valtiovarainministeriölle päivärahojen riittämättömyyden ne vuoden lopussa korotettiin I luokassa 900 markkaan, II luokassa 750 markkaan ja III luokassa 600 markkaan kuluvan vuoden alusta.

Kertomusvuoden alussa tehtiin esitys myös komiteapalkkioiden korottamisesta, mikä sitten johtikin tulokseen VL:n esityksen mukaisesti, tosin vasta vuoden loppupuolella.

6. YLIMÄÄRÄISTEN JA TILAPÄISTEN VIRKAMIESTEN ASEMAN JÄRJESTELY

Ylimääräisten ja tilapäisten virkamiesten aseman parantaminen kertomusvuoden aikana on, kuten edellisenä vuotenakin, ollut keskeisenä kysymyksenä VL:n toimintaohjelmassa. Mainittujen virkamiesten asemaa selvittämään asetettu komitea, jonka puheenjohtajana oli professori V. Merikoski ja jäsenenä VL:n silloinen puheenjohtaja Järnefelt sekä sihteerinä johtaja Oiva Saloila, sai 12. 2. valmiiksi mietintönsä, johon liittyi ehdotus valtion ylimääräisistä ja tilapäisistä virkamiehistä annettavaksi asetukseksi ja ehdotus heidän eläkkeestään annettavaksi asetukseksi. Valtiovarainministeriö lähetti mietinnön VL:lle ja asiassa käytiin suulliset neuvottelut. Mietintö on pääpiirteissään selostettu Virkamieslehden numerossa 1 a/49, joten tässä yhteydessä voidaan rajoittua viittaamaan siihen, että komitea oli selvittänyt kysymyksen hyvin perusteellisesti. Neuvottelut käytiin mietinnön pohjalla, ja tällöin VL toi erityisesti esille ne näkökohdat, jotka komiteassa olleet järjestöjen edustajat olivat lausuneet eriävissä mielipiteissään.

Kun valtioneuvosto ei neuvottelujen päätyttyä kuitenkaan antanut ylimääräisiä ja tilapäisiä virkamiehiä koskevia uusia asetuksia, kiirehti VL asiaa toimintavuoden aikana useaan otteeseen tehdessään esityksiä ja käydessään neuvotteluja palkkaus- ja eläkelainsäädännön uudistamisesta. Mm. mainitun lainsäädännön uudistamisesta laaditussa muistiossa tehostettiin ylimääräisten ja tilapäisten virkamiesten aseman järjestelyn kiireellisyyttä ja toistettiin VL:n jo neuvotteluissa ilmoittama kanta komitean mietinnön suhteen.

Aivan toimintavuoden lopussa annettiinkin asetus valtion ylimääräisen toimen haltijoista ja tilapäisistä toimihenkilöistä. Vaikkakaan mainittu asetus ei joka suhteessa ole VL:n kannan mukainen, merkitsee se huomattavaa parannusta kyseisten virkamiesten oloihin. VL:n vuosikausia kestänyt sitkeä ja määrätietoinen työ johti lopultakin siis näkyviin tuloksiin. Ylimääräisten ja tilapäisten virkamiesten asemassa on vielä monia kysymyksiä avoinna, mutta sen jälkeen kun heidän osaltaan on nyt saatu yhtenäiset määräykset, voidaan asiaa palkkaus- ja eläkelainsäädännön tarkistamisen ja kodifioimisen yhteydessä ajaa paremmin kuin aikaisemmin.

VL joutui toimintavuoden aikana erään yksityistapauksen johdosta kiinnittämään huomionsa myös ylimääräisten ja tilapäisten virkamiesten vapauttamiseen niillä aloilla, joilla valtion toimintaa normaaleihin oloihin palattaessa supistetaan. Mainittu oikeustajuntaa loukannut toimesta vapauttaminen korjattiin VL:n ja asianomaisen jäsenjärjestön toimenpiteiden johdosta. Lisäksi VL lähetti valtioneuvostolle kirjelmän (Virkamieslehti n:o 8/49), jossa se esitti ne perusteet, joiden mukaisesti toimesta vapauttaminen on suoritettava ja huomautti, että vapautetuille on pyrittävä välittömästi järjestämään virka tai toimi valtion palveluksessa muualla, mikäli asianomainen sitä haluaa.

7. PALKKAUS- JA ELÄKELAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN JA KODIFIOIMINEN

Palkkaus- ja eläkelainsäädännön uudistaminen oli toimintavuoden alkaessa edelleen lainvalmistelukunnassa, jonne valtiovarainministeriö oli siirtänyt koko kysymyksen VL:n jo aikoinaan syksyllä 1946 tehdessä siitä esityksen. Myöhemmin oli lainvalmistelukunnalle annettu eräitä muitakin VL:n esittämiä laajakantoisia asioita kuten esim. muuttokustannusten korvaus.

Kun kävi selville, ettei lainvalmistelukunta vieläkään voisi ottaa palkkaus- ja eläkelainsäädännön tarkistamista ja kodifioimista käsiteltäväksi, VL esitti sekä oikeusministeriölle että valtiovarainministeriölle, että kysymyksen selvittäminen annettaisiin jollekin virkamieslainsäädäntöä tunnevalle ja lainsäädäntötyöhön perehtyneelle lakimiehelle kiireellisesti suoritettavaksi. Samalla VL:n hallitus asetti erityisen toimikunnan kokoamaan kysymyksestä kerääntyneen aineiston yhtenäiseksi muistioksi.

VL:n esitykseen ja huomautukseen eläkkeiden riittämättömyydestä ja eläkelain kohtuuttomista säännöksistä oikeusministeri Tauno Suontausta suhtautui myönteisesti ja antoi lupauksen työn aloittamisesta. Tehtävään ei kuitenkaan saatu sopivaa henkilöä, joten vasta kesällä VL:n kahteen otteeseen kiirehdyttyä asiaa työ saatiin alulle. Kysymyksen selvittäminen annettiin lainvalmistelukunnan jäsenten Jaakko Rautapään ja Jussi Haltian tehtäväksi. He alottivat työnsä eläkelainsäädännön uusimisesta, mikä järjestys herätti arvostelua. Olisi tietenkin ollut oikeampaa aloittaa palkkauslainsäädännöstä, jonka liitännäinen eläkelaki on ja jolloin jälkimmäistä olisi voitu korjata perusteellisemmin, mutta toisaalta eläkelakiin kaivattiin kipeimmin uudistamista.

VL:n toimikunta sai kesäkuussa valmiiksi laajan ja perusteellisen muistion palkkaus- ja eläkelainsäädännön tarkistamisesta ja kodifioimisesta, mikä sitten hallituksen tarkastamana kesäkuun alussa jätettiin valtioneuvostolle ja lainvalmistelukunnalle. Palkka-asetuksen 4. ja 5. §§:n sekä eläkeasetuksen 4. ja 6. §§:n osalta kysymys jäi avoimeksi ja niistä lähetettiin jäsenjärjestöille tiedustelu. Tiedustelun tulokset koottiin syyskaudella.

Vuoden kuluessa saatiin tämä ensiarvoisen tärkeä ja kauan vireillä ollut kysymys selvitettäväksi ja kertomusvuoden päättyessä olivat edellämainitut lainvalmistelukunnan jäsenet saaneet eläkelain pääpiirteissään käsiteltä.

Edellä selostettujen toimenpiteiden lisäksi VL syyskaudella pyysi neuvotteluja eläkelainsäädännön uudistamisesta. Neuvottelu käytiin 10. 12. ja tällöin esitettiin edellä mainitun muistion mukaisesti, että eläkkeen määrä olisi 75 % loppupalkasta ja että eläkevuosien laskemisessa ikäraja poistettaisiin ja tuotiin esille eräitä uusia näkökohtia. Samalla neuvoteltiin myös siitä, että virkamiesten ammatillisissa järjestöissä palveltu aika katsottaisiin valtion palveluksessa oloaikaan verrattavaksi ikälisiä, vuosilomaa ja eläkettä laskettaessa ja että viran ja toimen haltijain siirtymistä virkamiesjärjestöjen palvelukseen helpotettaisiin lainsäädäntöä muuttamalla. Lisäksi ehdotettiin, että viran ja toimen haltija saisi vuosittain lyhyehkön ajan virkavapautta tietyin palkkaeduin tiettyjen tehtävien hoitamista varten virkamiesjärjestöissä.

8. MUITA PALKKAUKSENLUONTEISIA ASIOITA

Paitsi edellä selostettuihin palkkauskysymyksiin ja palkkauksenluonteisiin asioihin VL on toimintavuoden aikana kiinnittänyt huomiota eräisiin muihinkin virkamiehiä koskeviin taloudellisiin kysymyksiin.

Ylityökorvaus. Aivan toimintavuoden alkupuolella VL kiinnitti valtioneuvoston huomion siihen, että asetus virastojen työajasta ei edellytä säännöllistä ylityötä, joten ylityö on korvattava, milloin sitä joudutaan teettämään säännöllisesti ja esitti että kysymys ylityön korvaamisesta otettaisiin valtiovarainministeriön tutkittavaksi ja valmisteltavaksi. VL:n palkkatoimikunta lausui palkkauksenjärjestelyohjelmassaan, että ylityö on korvattava kaikille niillekin viran ja toimen haltijoille, jotka eivät ole työaikalain alaisia ja että valtiovalan on kiireellisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin asian järjestämiseksi. Asian edelleen hoitaminen on tärkeänä kohtana VL:n toimintaohjelmassa.

Yöraha. VL antoi 28. 10. valtiovarainvaliokunnalle lausunnon yörahakysymyksestä, jolloin esitettiin, että yöraha oli maksettava jokaiselle valtion viran ja toimen haltijalle, joka joutuu suorittamaan yötyötä. Asiaa hoidettiin VLK:n piirissä ja yhteistoiminnassa Suomen Poliisien Liiton ja Suomen Sairaanhoidtajaliiton kanssa. Eduskunta myönsikin sitten tarvittavan määrärahan kansanedustaja Aattelan toivomusaloitteen mukaisesti kuluvaan vuoden menoarvioon. VL:n palkkauksienjärjestelyohjelmassa esitettiin yöraha korotettavaksi 150 markkaan.

Virkapukuavustus. Kysymys on ollut toimintavuonna sitä varten asetetun komitean selvittettävänä. Asia tuli kuitenkin esille eduskunnassa kuluvan vuoden tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä kansan-

edustaja Tuurnan aloitteen johdosta, jolloin VL lausunnossaan esitti valtiovarainvaliokunnalle, että avustus olisi nostettava kustannustasoa vastaavaksi. Virkapukuavustuksen korottamisen ja yörahan maksamisen yleistämisen välttämättömyyttä selvitettiin valtiovarainvaliokunnan jäsenille myös VLK:n ja em. järjestöjen 9. 11. järjestämässä tiedoitustilaisuudessa. Kun eduskunta vedoten siihen, että virkapukuavustuskomitean työ oli kesken, ei myöntänyt määrärahaa, VL kiirehti sanotun komitean työtä.

Virhelaskuraha t. Kysymys on edelleen valtiovarainministeriön järjestelyosaston selvittettävänä. VL on kiirehtinyt asiaa, mutta siitä huolimatta sen käsittely ei ole toimintavuoden aikana edistynyt.

Tuntiopettajain palkkiot ja ylituntipalkkiot. Kun kouluhallitus oli jättänyt ensimmäisestä lisämenoarviosta pois tuntiopettajien palkkioiden ja ylituntipalkkioiden korottamista varten tarvittavan määrärahan, kävi VL yhdessä SVOL:n kanssa neuvotteluja kouluhallituksessa asian järjestämisestä. Tällöin vaadittiin, että ko. palkkiot on korotettava 1. 2. lähtien virkamiesten palkkojen korotusta vastaten. Lisäksi VL:n lähetystö kävi 29. 9. ministeri Hiltusen luona kiirehtimässä palkkioiden korotusta. Tarvittava määräraha otettiin sitten vuoden viimeiseen lisämenoarvioon. Asian yhteydessä VL lisäksi huomautti tuntiopettajain aseman järjestämisen välttämättömyydestä, mihin myös Merikosken komitea oli kiinnittänyt huomiotaan.

Asutusvaliokunnan ja asutustoimikuntien virkailijoiden palkkaus. Asutusvaliokunnan ja asutustoimikuntien virkailijoiden palkkauksesta ja myös oikeudellisesta asemasta jo edellisen vuoden lopulla aloitetut neuvottelut päättyivät helmikuussa, eikä niissä päästy VL:ä tyydyttävään tulokseen. VL:n hallitus käsitteli sittemmin asiaa ja antoi Asutusvaliokunnan ja asutustoimikuntien virkailijoiden yhdistykselle luvan ajaa asiaa myös avointa työtaistelua käyttäen. VL:n lähetystö kävi vielä 27. 4. ministeri Raatikaisen luona, joka lupasi, että sen jälkeen kun virkamiesten ja myös ko. virkailijoiden palkkausjärjestely oli suoritettu, tultaisiin jälkimmäisten palkkauksesta ja oikeudellisesta asemasta annetut määräykset tarkistamaan. Pääjohtaja Härmäläisen ryhdyttyä välittämään yhdistys lykkäsi 2. 5. alkavaksi ilmoitettua lakkoa kymmenellä päivällä. VL kääntyi asiassa vielä sekä ministeri Aaltosen että ministeri Raatikaisen puoleen ja valtioneuvosto käsitteli asian 14. 5., jonka jälkeen neuvotteluissa saatiin palkkaukseen joitakin korjauksia ja lakko vältettiin.

VL on toimintavuoden aikana käsitellyt lisäksi muitakin palkkauksen luonteisia kysymyksiä. Mm. on kiinnitetty huomiota luontoisetujen ja virka-asuntojen vastikkeiden määrään, valtion asuntotalojen vuokriin sekä virkamiehen oikeudenkäynnissä antamien asiantuntijalausuntojen korvaamiseen.

IX. Sosiaaliset kysymykset

1. PERHE-ELÄKEVAKUUTUS

Vuosikausia vireillä ollut perhe-eläkevakuutuskyseä oli esillä koko toimintavuoden. VL:n tarmokkaiden ponnistuksien ansiosta perhe-eläkevakuutuskomitean ehdotus, joka oli viran ja toimen haltijoille aivan kohtuuton, varsinkin valtion vähäisen vastuun ja naispuolisten viran ja toimen haltijain epäoikeudenmukaisten velvollisuuksien takia, tuli toimintavuoden alkupuolella uudelleen komitean käsiteltäväksi.

VL esitti, että kysymyksen selvittäminen olisi annettava kokonaan uudistetun tai ainakin järjestöjen edustajilla täydennetyn komitean tehtäväksi, koska aikaisempi ehdotus ei korjailemallaan tulisi tyydyttäväksi. Kaikki toimenpiteet olivat kuitenkin turhia. Ainoaksi tulokseksi jäi, että VL sai antaa komitealle asiantuntijalausannon, jossa erityisesti tähdennettiin vakuutusmaksun alentamisen ja virkanaisten pakollisesta vakuutukseen kuulumisesta luopumisen välttämättömyyttä. Kaikista sekä kirjallisesti että suullisesti esitetyistä vaatimuksista huolimatta komitea kuitenkin em. pääkohdissa päätyi VL:n kannan vastaiseen esitykseen.

Hallituksen ehdotuksessa perhe-eläkevakuutuksesta annettavaksi esitykseksi, oli otettu varteen eräitä VL:n tekemiä huomautuksia, mutta tärkeimmiltä kohdiltaan sekini oli komitean ehdotuksen mukainen. Hallituksen ehdotuksesta käytiin heinäkuun lopulla valtiovarainministeriön kanssa neuvottelut, jolloin VL ilmoitti, ettei se hyväksy ehdotusta naispuolisten viran ja toimen haltijain osalta ja vaati vakuutusmaksun alentamista puoleen. Neuvottelut käytiin myönteisessä hengessä ja VL:lla oli syytä odottaa, että ehdotusta vielä parannettaisiin, varsinkin kun VL:lle ilmoitettiin, että esitys tultaisiin antamaan eduskunnalle vasta kevätistuntokaudella 1950.

Vastoin VL:n saamia tietoja hallitus kuitenkin otti asian käsiteltäväksi vuoden lopulla ja antoi esityksen ennen joulua eduskunnalle. Asian ollessa valtioneuvostossa esillä VL pyysi samoin kuin Valtionvirkailijain Yhteisjärjestökin uusia neuvotteluja, koska lakiesityksessä ei oltu otettu huomioon järjestöjen esittämiä näkökohtia. Valtioneuvosto ei kuitenkaan myöntänyt neuvotteluja. VL:n hallitus käsiteli asiaa heti sen jälkeen ja hyväksyi suunnitelman asian hoitamiseksi eduskunnassa. Samalla hallitus päätti kutsua naispuolisia viran ja toimen haltijoita 4. 1. 50 pidettävään kokoukseen ja kysymystä ryhdyttiin perusteellisesti selvittämään jäsenkunnalle.

2. VIRASTOJEN TYÖAIKA JA VIRAN TAI TOIMEN HALTIJAIN VUOSILOMAT

Liitto on jatkuvasti ajanut työajan ja vuosilomien parantamista. Varsinkin vuosiloma-asetuksen tulkinnassa on ollut epäselvyyksiä ja tilapäisten toimenhaltijain kohdalla epäoikeudenmukaisuutta. Valtioneuvoston kanssa

liitto neuvotteli lauantain työajan päättymisestä keskusvirastoissa klo 13 myös talvisaikaan ja tämä muutos saatiinkin aikaan alkukesästä.

Samoin neuvotteluissa lisättiin asetukseen määräys siitä, miten saamatta jäänyt loma korvataan viran tai toimen haltijalle, jolle ei ole voitu järjestää lomaa kalenterivuoden aikana, tai jos hänen virkasuhteensa valtioon katkeaa ennen 1. päivää kesäkuuta.

Tilapäisten vuosiloma-asiaassa oli neuvottelujen tuloksena kompromissiratkaisu, jonka mukaan 30 vrk lomaa saa sellainen, joka on yhtämittaisesti ollut valtion palveluksessa vähintään 5 vuotta tai yleensä on ollut valtion palveluksessa yhteensä 10 vuotta.

3. LOMANVIETON JÄRJESTELY

Valtiovalta on muiden työnantajain tavoin kiinnittänyt huomiota työntekijäin vuosilomien tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Niinpä tulo- ja menoarvion puitteissa on myönnetty taloudellista tukea esim. lomaliitto r.y:lle tällaiseen toimintaan. Valtion liikeyritykset ja -laitokset ovat myös edistäneet henkilökuntiansa lomanviettomahdollisuuksia hankkimalla kiinteistöjä tätä tarkoitusta varten. Sitävastoin valtion viran tai toimen haltijat ovat jääneet ilman tällaista sosiaalista etua, lukuun ottamatta postija lennätinlaitosta sekä rautatielaitosta, jotka ovat viime vuosina jakaneet virkamiehilleen apurahoja lomanviettoa varten lomakylissä. Saadakseen valtion osallistumaan muidenkin ministeriöiden kuin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön osalta lomanviettomahdollisuuksien järjestämiseen virkamiehille liitto teki esityksen sosiaaliministeriölle 3 miljoonan markan suuruisen määrärahan ottamisesta vuoden 1950 tulo- ja menoarvioon virkamiesten ja heidän perheenjäsentensä lomanvieton edistämistä varten erikseen määrättävien perusteiden mukaan. VL anoi myös 500.000 markan lisäerän ottamista tämän vuoden lisämenoarvioon virkamiesperheenäitien lomanviettoa varten, ellei vähävaraisten äitien kesävirkestykseen varatusta määrärahasta riitä VL:lle jaettavaksi. Sosiaaliministeriö myönsi tähän tarkoitukseen 123.359 markkaa, jolla voitiin järjestää ilmainen kahden viikon loma 65 perheenäidille VL:n lomakylässä.

Liiton hallituksen toimesta perustettiin syksyllä Naisten Keskustoimikunta, joka sai tehtäväkseen edistää liiton sosiaalista toimintaa lähinnä hankkimalla varoja Saimaanrannan lomakylän hyväksi ja virkamiesperheenäitien lomanviettomahdollisuuksien lisäämiseksi. Keskustoimikunta on jo saavuttanut työssään hyviä tuloksia.

4. VIRKAMIESTEN ASUNTOKYSYMYKSET

Nykyinen asuntojen puute on vaikeuttanut viran tai toimen haltijain työskentelyä ja toimeentuloa, eikä valtio ole voinut virkamiehilleen järjes-

tää aina asuntoa määrätessään heitä siirtymään toiselle paikkakunnalle. Asuntopula on ollut suurin Pohjois-Suomessa, jossa monet avoimet virat ovat jääneet täyttämättä juuri tästä syystä. Tilanne on ollut kirein Oulun ja Kemian kaupungeissa. Sen vuoksi Oulun lääninhallituksen virkailijain yhdistys ja Kemian yhteistyötoimikunta kääntyivät VL:n puoleen pyytäen toimenpiteitä asuntotalojen rakentamiseksi virkamiehille. Liitto lähetti valtiovarainministeriölle anomuksen, jossa pyydettiin määrärahan varaimista seuraavan vuoden tulo- ja menoarvioon lähinnä Ouluun ja Kemiin rakennettavia taloja varten. Rakennushallitus oli myös asettunut valtiovarainministeriölle lähettämässään kirjelmässä puoltamaan liiton tekemää esitystä. Asian ajamisen tehostamiseksi suorittivat aloitteentekijät kotikaupungeissaan tutkimuksen virkamiesten asunnontarpeesta, ja näin saatu arvokas aineisto toimitettiin liitolle. Asian johdosta käännyttiin myös Pohjois-Suomesta olevien kansanedustajien puoleen ja pyydettiin heidän tukeaan. Valitettavasti asian tultua esille syksyllä oli aloitteiden jättöaika jo mennyt ohi, joten eduskunta-aloitteen teko siirtyi seuraavaan vuoteen. Myöskään valtiovarainministeriölle jätetty esitys ei johtanut vuoden lopun mennessä tulokseen.

Jo alkuvuodesta otettiin liiton hallituksessa pohdittavaksi, miten virkamiesten asuntopulaa voitaisiin lieventää pääkaupungissa. Eräänä ratkaisuna ajateltiin virkamiestalon rakentamista Helsinkiin Arava-lainoituksen turvin. Asiaa kehittämään asetettiin toimikunta, johon tulivat jäsenet Saari ja Kalaja sekä kamreeri Klefström, ensiksi mainittu puheenjohtajana. Kun tonttikysymys ei ratkennut suotuisasti ennen Arava-lainojen hakuajan umpeenmenoa, siirtyi asian kehittäminen seuraavaan vuoteen.

5. MUUT SOSIAALISET KYSYMYKSET

Verotus

Verorasitus on sodanjälkeisinä vuosina painanut raskaana virkamiestun-
kuntaa, mutta etenkin naimattomia viran tai toimen haltijoita. Tästä syystä kääntyi Tie- ja vesirakennushallinnon virkamiesyhdistys VL:n puoleen pyytäen liiton toimenpiteitä asian korjaamiseksi varsinkin naimattomien virkanaisten kohdalla. Liitto jätti kysymyksen sen yleislaatuisuuden vuoksi HTK:n hoidettavaksi.

Prof. Rekolan puheenjohtajana toiminut valtion verokomitea oli laatinut muistion verotuksen tehostamisesta ja yhtenäistämisestä. HTK asetti puolestaan toimikunnan antamaan lausunnon tästä muistiosta. Tähän toimikuntaan valittiin VL:n edustajaksi lääninsihteeri V. O. Rekola.

Henkisen työn tekijäin rautatiealennukset

VL oli pyytänyt HTK:ta tekemään esityksen rautatiehallitukselle siitä, että myös henkisen työn tekijät saisivat määrätyillä rataosilla samanlaisen

alennuksen kuin työläisjunilla matkustavat työläisetkin, joille on myönnetty 50 % alennus kuukausilippujen hinnasta. Rautatiehallitukselta tuli kuitenkin kieltävä päätös.

X. Muita käsiteltyjä asioita

1. ASEVELVOLLISUUSAJAN HYVÄKSI LUKEMINEN IKÄLISIÄ, VUOSILOMIA JA ELÄKKEITÄ MÄÄRÄTTÄESSÄ

Nykyisin ei viran tai toimen haltija saa ikälisiä, vuosilomia ja eläkkeitä määrättäessä lukea hyväkseen sitä aikaa, minkä hän valtion palveluksessa ollessaan käyttäi asevelvollisuutensa suorittamiseen. Tästä johtuu, että naispuoliset sekä sotapalvelukseen kelpaamattomat viran ja toimen haltijat saavat huomattavan etumatkan yhtäaikaan heidän kanssaan valtion palvelukseen tulleen, mutta asevelvollisuuttaan suorittamaan joutuneen rinnalla. Liitto on valtioneuvostolle jätetyssä muistiossa, joka koskee palkkaus- ja eläkelainsäädännön kodifioimista, tehnyt esityksen asian korjaamiseksi. Asia otettiin uudelleen esille vuosiloma-asetuksesta neuvotellessa, mutta valtioneuvosto ei ottanut sitä huomioon tässä vaiheessa. Asia joutuu aikaan uudelleen esille palkkaus- ja eläkelainsäädännön kodifioinnin yhteydessä.

2. RAUTATIELAITOKSEN UUELLEEN ORGANISOIMINEN

Valtioneuvosto oli asettanut komitean tutkimaan valtion rautateiden kannattavuutta ja uudelleen organisoimista. Komitea oli saanut mietintönsä valmiiksi ja pyysi siitä VL:n lausuntoa. Kysymys oli periaatteellisessa mielessä tärkeä sen vuoksi, että uudelleen järjestelyssä suunniteltiin kokonaisen virkakunnan julkisoikeudellisen aseman muuttamista yksityisoikeudelliseksi. Myös oli pelättävissä, että samanlaiset suunnitelmat saattavat vastaisuudessa kohdistua muihinkin virkakuntiin. Näistä syistä käännyttiin presidentti Ståhlbergin puoleen ja pyydettiin hänen asiantuntijalausuntonsa niistä komitean mietinnön kohdista, jotka koskevat virkamiesten oikeudellisen aseman muuttamista. Presidentti Ståhlbergin lausunto ja liiton samaa asiaa käsittelevä kirjelmä lähetettiin valtioneuvostolle. Saatuaan järjestöjen lausunnot valtioneuvosto omaksui niiden kielteisen kannan ja asetti uuden komitean asiaa selvittämään.

3. LÄÄKÄRINTODISTUSTEN YHTENÄISTÄMINEN

PVL oli tehnyt esityksen VL:lle, että virkamiehiltä sairasloman saantia varten vaadittavan lääkärintodistuksen sanamuoto olisi saatava yhdenmukaiseksi kaikissa valtion laitoksissa. Tämän johdosta käännyttiin valtio-

neuvoston puoleen pyynnöllä, että valtiovarainministeriön järjestelyosasto suunnittelisi asianmukaisen lomakkeen yhdessä lääkintöhallituksen kanssa.

4. LAINOPILLISEN NEUVONNAN ANTAMINEN JÄSENKUNNALLE

Vuoden lopussa asetettiin toimikunta tutkimaan ja valmistelemaan kysymystä VL:n jäsenkunnalle annettavasta lainopillisesta neuvonnasta. Sen kokoonkutsujaksi tuli hallituksen jäsen *Häkkinen* ja jäseniksi *Saarin* ja *Heinström*.

XI. Neuvottelu-oikeus ja neuvottelut

1. NEUVOTTELUOIKEUSLAIN SOVELTAMINEN JA UUDISTAMINEN

Neuvottelu-oikeuslain soveltamisessa liitto on todennut puutteellisuksia ja laiminlyöntejä. RVL kääntyi liiton puoleen pyynnöllä, että nykyiseen asiantilaan olisi saatava korjaus. Liitto tekikin valtioneuvostolle esityksen, jossa pyydettiin sitä asettamaan komitea laatimaan muutosehdotusta neuvottelu-oikeuslakiin. Erityisesti todettiin epäkohtana se, etteivät virkamiesjärjestöt ole saaneet neuvotella virastojen ja laitoksien tekemistä esityksistä valtion tulo- ja menoarviota varten. VL:n lähetystö kävi asian johdosta sosiaaliministeri Liljeströmin ja valtiovarainministeri Hiltusen puheilla. Käynnin tuloksena voitiin järjestöille ilmoittaa, että valtiovarainministeriö on suostunut VL:n esitykseen, jonka mukaan ne saavat neuvotella valtion tulo- ja menoarvioon liittyvistä, neuvottelu-oikeuslain alaisista asioista jo virastojen talousarviokäsittelyn alkuvaiheessa. Kun valtioneuvosto ei asettanut pyydettyä komiteaa, anoi VL suullisia neuvotteluja asiasta. Niissä tuotiin esille liiton kantana, että mainittuun komiteaan tulee virkamiesjärjestöjen saada edustajansa. Samoin vaadittiin, että järjestöillä tulee olla oikeus neuvotella budjettia koskevista asioista, että neuvottelujen lopullisen päätöksen tulisi olla myös viranomaisia sitova ja että myös puolustusvoimien virkamiehille on saatava neuvottelu-oikeus. Komitean asettaminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

2. KÄYDYT NEUVOTTELUT

Liitto on järjestänyt toimintavuoden aikana seuraaville jäsenjärjestöilleen suulliset neuvottelut niiden oman ministeriön ja eräissä tapauksissa myös valtiovarainministeriön kanssa järjestöjen pyydettävä neuvottelu-oikeuslain mukaisia neuvotteluja jäsentensä palkka-asioista: Postivirkamiesliitto, Metsähallinnon viran ja toimen haltijat, Kansakouluntarkastajien yhdistys,

Koulukotien toimihenkilöiden yhdistys, Asutusvaliokunnan ja asutustoimikuntien virkailijat, Suomen Valtionoppikoulujen Opettajaliitto ja Verovirkailijain liitto.

XII. Muut ammatilliset järjestöt

1. HENKISEN TYÖN KESKUSLIITTO R.Y.

HTK:n suurimpana jäsenjärjestönä VL on edustajiensa välityksellä HTK:n hallituksessa osallistunut huomattavalla tavalla tämän järjestön toimintaan. Erityinen merkitys oli sillä, että HTK:n puheenjohtajaksi sen vuosikokouksessa valittiin VL:n silloinen puheenjohtaja ja nykyinen kunnia-puheenjohtaja, konttoripäällikkö *Konsti Järnefelt*. Toimintavuoden aikana on liiton toimesta jätetty HTK:n hoidettavaksi sellaisia asioita, jotka koskevat kaikkia henkisen työn tekijöitä, kuten verotus, vuokra- ja asutuskysymykset. Henkisen Työn Päivän järjestämiseen suurimmissa asutusköksissä osallistuivat VL:n paikalliselimet ympäri maata Henkisen Työn viikolla 1.—7. 11. 49. HTK:n vuosikokouksessa oli mm. esillä jäsenmaksuperusteiden uudelleen järjestely, ja siinä VL:n jäsenmaksuosuus aleni huomattavasti. Liiton puolesta on kiinnitetty huomiota HTK:n organisaation kehittämiseen, jotta se saataisiin nykyistä toimintakykyisemmäksi henkisen työn tekijäin ammatilliseksi huippujärjestöksi.

2. VIRKAMIESLIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ R.Y.

VLK:n välityksellä VL on edelleenkin ollut yhteistoiminnassa Suomen Kansakoulunopettajain Liiton, Finlands Svenska Folkskollärarföreningin, Suomen Upseeriliiton ja Suomen Aliupseeriliiton kanssa.

VLK:n pääasiallisena tehtävänä on ollut huolenpito siitä, että sen jäsenjärjestöt ovat selvillä toistensa toimenpiteistä ja suunnitelmista ja että niiden kesken on saatu aikaan yhteistoimintaa tai samoihin päämääriin tähtävää samanaikaista toimintaa. Tästä syystä VLK:n hallituksen ja työvaliokunnan kokouksissa ovat kunkin järjestön edustajat selostaneet sellaisia oman järjestönsä suunnitelmia, toimenpiteitä ja aikaansaannoksia, joiden tunteminen on ollut hyödyksi muillekin järjestöille. Samassa yhteydessä on tavallisesti päätetty, millaisia toimenpiteitä suositellaan niille järjestöille, joita asia koskee.

Kun todettiin, että VLK ei aina ole selvillä siitä, mitä aloitteita sen jäsenjärjestöt ovat tehneet palkka-asian ajamiseksi, eivätkä jäsenjärjestökään ole tietoisia toistensa toimenpiteistä, kehoitettiin kaikkia jäsenjärjestöjä ilmoittamaan sekä VLK:lle että toisille jäsenjärjestöille sellaiset toteutumatta jääneet aloitteet, jotka ovat edelleenkin ajankohtaisia, sekä jatku-

vasti tiedoittamaan uusista aloitteista. Tämä sisäinen tiedoitustoiminta saatiinkin käyntiin.

Jotta jäsenjärjestöjen jäsenetkin saataisiin läheiseen yhteistyöhön, lähetettiin kevättalvella jäsenliitoille kirjelmä, jossa niitä pyydettiin antamaan paikallisosastoilleen kehoitus muodostaa yhteistyötoimikuntia. Samalla hahmoteltiin tällaisten toimikuntien tehtävät. Yhteistoiminta onkin jo tavalla tai toisella järjestetty monilla paikkakunnilla.

VLK:n ulospäin suuntautuvista toimenpiteistä mainittakoon, että sekin on joutunut pääasiassa kiinnittämään huomion palkkauskysymyksiin. Sen selvittämiseksi se mm. järjesti kaksi informaatiotilaisuutta, toisen eri puolueisiin kuuluville valtiovarainvaliokunnan jäsenille ja toisen järjestöjä edustaneille laajennetun palkkauskomitean jäsenille. Virkapukuavustuksien mitättömyyttä on selostettu koko valtiovarainvaliokunnalle informaatiotilaisuudessa, joka järjestettiin yhdessä eräiden muiden järjestöjen kanssa. Verorasituksen lieventämiseksi VLK hankki asiantuntijoilta yksityiskohtaiset ohjeet veroilmoitusten laatimista varten. Ne julkaistiin Virkamieslehden numerossa 1 b/49. SAUL ja SUL ostivat sitä tarvitsemansa määrän ja jakoiivat sen jäsenilleen.

VLK:n puheenjohtajana on toiminut konttoripäällikkö Konsti Järnefelt VL:sta ja sen sihteerinä VL:n tiedotussihtööri, maisteri U. Peltoniemi.

3. MUUT KOTIMAISET SUHTEET

Kun kuluneen toimintavuoden lopulla kunnallisvirkailijain palkat vapautettiin säännöstelystä, voitiin heidän palkkojaan jossain määrin parantaa. Tässä yhteydessä sattui muutamissa kaupungeissa kunnan virkamiesten ja valtuustossa olevien valtion virkamiesten kesken erimielisyyksiä, minkä vuoksi Kunnallisvirkamiesliitto kääntyi VL:n puoleen, haluten neuvotella yhteisen pohjan löytämiseksi palkka-asiain hoitamisessa. VL valitsi neuvottelijoihin varapuheenjohtaja Saloilan ja pääsihtööri Mattilan. Neuvottelut aloitettiin vuoden lopulla HTK:n varapuheenjohtajan, kamreeri Flomanin toimiessa puheenjohtajana. Vuoden päättyessä ne olivat vielä kesken.

4. ULKOMAISET SUHTEET

Pohjoismaiset suhteet. VL on hoitanut suhteitaan pohjoismaihin entiseen tapaan lähettämällä edustajiaan pohjoismaisten veljesjärjestöjen juhliin. Niinpä VL:n puheenjohtaja Järnefelt ja varapuheenjohtaja Miettinen edustivat liittoa Embetsmennenes Landsforbundin 30-vuotisjuhlissa 24.—25. 2. 49 Oslossa. Samoin lähetettiin varapuheenjohtaja Saloila ja jäsen Eriksson Statstjenestemannsforbundetin 25-vuotisjuhlaan 12.—13. 5. 49 Osloon.

Myöskin eri pohjoismaista on täällä käynyt vieraita tutustumassa toimintaamme.

Ruotsin T. C. O:n edustaja, toimittaja Martin Gustafsson oli liiton vieraana 11. 4. 49. Hänelle selostettiin liiton toimintaa ja hänen edustamansa järjestön lehteä varten lähetettiin selostus virkamiesten palkka-asiain silloisesta vaiheesta.

Liiton vuosikokouksessa esittivät tervehdyksensä Norjan, Ruotsin ja Tanskan tullivirkamiesten edustajat, jotka olivat täällä veljesjärjestönsä vieraina.

Pohjoismaisten järjestöjen kanssa on toimintakauden kuluessa vaihdettu virkamieskysymyksiä käsitteleviä julkaisuja.

Nordens Statsjänstemäns Samråd (NOSS). VL:n 30-vuotisjuhlien yhteydessä pidetyn pohjoismaisten virkamiesjärjestöjen edustajakokouksen päätöksen mukaan pidettiin Oslossa 14. 5. 49 näiden järjestöjen yhteinen ns. Nordisk Samlingin kokous, jossa liittoa edustivat varapuheenjohtaja Saloila ja jäsen Eriksson. Kokouksessa esitettiin hyväksyttäväksi pohjoismaisten virkamiesten keskusjärjestön säännöt. VL:n edustajat oli valtuutettu tekemään esitys uuden järjestön sihteeristöä koskevan pykälän ottamisesta sääntöihin, mutta siihen ei tässä vaiheessa suostuttu. Järjestön nimeksi hyväksyttiin toistaiseksi Nordens Statstjänstemäns Samråd (NOSS). Osloon kokouksessa käsitelty sääntöehdotus tuli syyskuussa VL:n hyväksyttäväksi. Se ratifioitiin, mutta samalla VL:n hallitus päätti tehdä järjestön seuraavaa kokousta varten uuden esityksen sihteeristöä koskevien säännösten saamiseksi sääntöihin ja jäseneksi liittymispykälän muuttamiseksi nykyistä väljemmäksi.

Yhteys muihin maihin. Sotien jälkeen on yhteydenpito ulkomaihin rajoittunut melkein yksinomaan pohjoismaihin, mutta sen ohella on alettu laajentaa kanssakäymistä myös muiden maiden kanssa. Niinpä elokuussa 1949 maassamme vieraillut itävaltalaisen rautatievirkailijain retkikunta oli liiton vieraana Saimaanrannassa. Joulukuussa saatiin kirjeitse yhteys sveitsiläiseen virkamiesjärjestöön »Schweizerischer Verband des Personals öffentlicher Dienste», jolta saatiin aineistoa Sveitsin virkamiesten palkkausoloista. Liiton toimintaa on selostettu myös erälle ulkovaltojen edustajille.

XIII. Järjestötoiminta

1. JÄSENTEN HANKINTA JA JÄSENMAÄRÄN KEHITYS

Toimintavuoden aikana on liittoon uutena jäsenyhdistyksenä liittynyt Suomen Piirieläinlääkäriyhdistys, jossa on 69 jäsentä. Liiton järjestösihtööri on neuvotellut eräiden järjestöjen kanssa niiden liittymisestä liiton jäseniksi.

Alkuvuodesta järjestettiin jäsentenhankintakilpailut. Kilpailijat olivat hankkineet yhteensä 235 jäsentä. Liiton jäsenmäärä ei toimikauden kuluessa ole kasvanut. Supistumista on pääasiassa tapahtunut niiden virka-alojen

yhdistyksissä, joilla virkamiehiä on vähennetty, kuten asutustoimikunnissa ja kansanhuoltoministeriössä. Toimintakauden päättyessä tapahtuneet liittymiset sekä jäsenmäärien kasvu toisissa jäsenjärjestöissä ovat nostaneet kuitenkin jäsenmäärän entiselleen. Liiton toimesta on jäsenjärjestöjen tarvetta varten painettu jäsenkirja.

2. JÄRJESTÖMUOTOKYSYMYS

Virkamiesliitossa on edelleenkin paljon saman hallintoaaran yhdistyksiä, jotka voisivat yhteen liittymällä saada aikaan keskittymistä liiton järjestöorganisaatiossa. Tässä tarkoituksessa liiton järjestösihteeri laati muistion lääninvirkamiesliiton perustamisesta, joka lähetettiin kaikille lääninvirkamiesyhdistyksille lausuntoa varten. Näistä 5 kannattaa liiton perustamista kolmen sitä vastustaessa. Asiasta käytävät neuvottelut ovat siirtyneet seuraavan vuoden puolelle. Keskittymisajatus on erällä toisilla virka-aloilla jo toteutunut. Kesäkuun lopussa Korkeimpien oikeuksien ja hovioikeuksien virkailijat r.y. purkautui ja sen jäsenet liittyivät pääasiassa Valtion Konekirjoittajien Liittoon. Samaten vuoden päättyessä Suomen Museovirkamiesyhdistys r.y. purkautui ja sen jäsenet liittyivät Valtion Tutkimuslaitosten Viran- ja Toimenhaltijain Yhdistys r.y:hyn.

3. PAIKALLINEN ORGANISAATIO

Paikallisjärjestöjen ja yhteistyötoimikuntien lukumäärä kasvoi yhdellä, ja se oli vuoden lopussa 48. Lokakuussa liiton hallitus asetti toimikunnan tutkimaan paikallistoiminnan ja -organisaation kehittämistä ja järjestämismahdollisuuksia. Vuoden päättyessä toimikunta oli saanut mietintönsä jo melkein valmiiksi.

4. YHTEYS JÄSEN- JA PAIKALLISJÄRJESTÖIHIN

Tärkeimpiä liiton järjestämiä tilaisuuksia, joissa jäsenjärjestöt ovat olleet edustettuina, ovat liittokokousten ja valtuuskunnan kokousten lisäksi olleet liiton lomakylän Saimaanrannan viikikisjuhla Taipalsaaressa helluntaina sekä neuvottelupäivät 17.—18. 9. Helsingissä.

Liiton edustajia on kutsuttu useiden jäsenjärjestöjen vuosikokouksiin sekä niiden järjestämille järjestötoimintakursseille esitelmöimään ja antamaan tilanneselostuksia.

Toimikauden aikana ovat seuraavat jäsenjärjestöt täyttäneet vuosia ja julkineet sitä:

Rautatievirkamiesliitto järjesti rautatievirkamiesten yhdistystoiminnan 75-vuotismuistojuhlan Helsingissä 2. 4. 1949. Tilaisuudessa olivat kutsu-

vieraina VL:n hallituksen jäsenet ja sihteerit. Vuosia ovat täyttäneet myös seuraavat yhdistykset:

Agronomiopettajien yhdistys r.y. 25 v., Helsingin Yliopiston opettaja- ja virkamiesyhdistys r.y. 30 v., Tie- ja vesirakennushallinnon virkamiesyhdistys r.y. 40 v. ja Valtion Viestiteknikot r.y. 15 v.

Helsingissä 12—14. 6. 49 pidetyssä Kansainvälisen Rautatieläisten matkailujärjestöjen Liiton (FIATC) kolmannessa kongressissa, jonka isäntänä oli RVL, toimi liiton järjestösihteeri yleistulkkina ja toimihenkilönä.

Useissa paikallisjärjestöissä ja yhteistyötoimikunnissa järjestettiin kevätkaudella juhlia liiton lomakylän hyväksi ja Lappeenrannan yhteistyötoimikunta sekä Vuoksenlaakson Virkamieskerho järjestivät retken lomakylän viikikiäisiin 5. 6. 49.

Maakuntaan on VL lähettänyt edustajiansa selostamaan liiton toimintaa ja palkkatilannetta yhteensä 28:aan paikallisjärjestöjen, yhteistyötoimikuntien tai myös jäsenjärjestöjen järjestämään tilaisuuteen.

Helsingin Virkamieskerho on toiminut edelleenkin vilkkaasti pitäen yllä monipuolisia harrastusmuotoja, kuten esitelmätilaisuuksia, naisten ja miesten voimisteluharjoituksia, laulukuoroa, näytelmäseuraa ja kielikursseja englannin, ranskan ja ruotsin kielissä. Viimeksi mainittuun toimintaan on osallistunut yli 300 virkanaista ja -miestä. Kerhon aloitteesta VL:n hallitus asetti kesällä toimikunnan tutkimaan Helsingin paikallistoiminnan tehostamismahdollisuuksia.

5. NAISTEN Keskustoimikunta

Kun Virkamiesliitossa oli jo pitemmän aikaa havaittu epäkohdaksi naispuolisten viran tai toimen haltijain vähäinen osallistuminen liiton toimintaan ja kun kertomusvuoden aikana sen toimintaa laajennettiin olennaisesti sosiaalisella alalla Saimaanrannan lomakylän tultua avatuksi, kävi ajankohdaiseksi kysymys virkanaisten vetämisestä mukaan hoitamaan monia sosiaalisia, varsinkin liiton lomakylään liittyviä käytännöllisiä kysymyksiä.

Virkamiesliiton hallituksen päätettyä perustaa yhteyteensä edellä mainittua tehtävää hoitamaan erikoisen Naisten keskustoimikunnan ja kun Helsingissä sijaitsevat järjestöt olivat nimenneet edustajiansa siihen, kutsuttiin keskustoimikunta ensimmäiseen istuntoonsa 8. 9. 49. Edustajia saapui 27 eri järjestöstä. Kokouksen osanottajat olivat yksimielisiä tällaisen toimikunnan tarpeellisuudesta erityisesti lomakylän hoitoa silmällä pitäen.

Kokouksessa päätettiin esittää vetoamus virkanaisille asiamiesten saamiseksi toimikunnalle. Syksyn kuluessa ilmoittautuikin asiamiehiksi 54 virkanaista seuraavilta paikkakunnilta:

Hamina, Helsinki, Hämeenlinna, Iisalmi, Imatra, Joensuu, Jyväskylä, Kaskinen, Kotka, Kouvola, Kristiina, Kuopio, Lahti, Mikkeli, Oulu, Porvoo, Savonlinna, Tampere, Turku, Uusikaupunki, Valkeakoski, Varkaus, Vuoksenniska.

Hämeenlinnassa perustivat virkanaiset oman toimikuntansa.

Näiden lisäksi hoitivat asiamiestehtäviä eri yhdistysten, kuten Puhelin-virkailijaliiton ja Tie- ja vesirakennushallinnon virkamiesyhdistyksen, omat paikalliset naisasiamiehet.

Naisten keskustoimikunta katsoi ensimmäiseksi ja lähimmäksi tehtäväkseen varojen hankinnan erilaisten tehtäviensä rahoittamiseksi. Tässä mielessä se päätti ryhtyä myymään Saimaanranta-aiheisia valokuvapostikortteja. 5. 11. se järjesti Saimaanranta-illanvieton Katajanokan upseerikerhossa Helsingissä, jossa tilaisuudessa oli n. 200 vierasta. Samanaikaisesti toimikunta Virkamiesliiton pyynnöstä päätti valmistaa erikoisia joulukortteja koko maata käsittävää myyntiä varten. Kortteja painettiin 54.300 kpl ja niitä myytiin n. 38.000 kpl. Toimikauden päättäjaisiksi järjestettiin uuden vuoden vastaanottajaiset HOK:n suurravintolassa. Yleisöä oli tilaisuudessa n. 750.

Mainittakoon vielä, että toimikunnan jäsenet ryhtyivät ompelemaan Saimaanrannan ikkunaverhoja.

Lyhyestä ajasta huolimatta on toimikunnan työ näin päässyt ripeään vauhtiin. Se on saanut jo myös kauniin taloudellisen tuloksen. Lukuunottamatta uudenvuodenjuhlaa, jonka tilitys tapahtuu vasta v:n 1950 puolella (tuotto n. mk 80.000:—), oli varoja kertynyt vastaista toimintaa varten mk 222.655:—.

6. NEUVOTTELUPÄIVÄT

Kevätkaudella ei kurssitoimintaa voitu järjestää muun toiminnan vuoksi. Syksyllä päätettiin järjestötoimintakurssien sijasta kutsua koolle neuvottelupäivät ajankohtaisten palkkakysymysten merkeissä. Ne pidettiin Helsingissä Katajanokan upseerikerhossa syyskuun 17. ja 18. päivinä, ja niihin saapui toistasataa jäsen- ja paikallisjärjestöjen edustajaa.

Neuvottelupäivien ensimmäisenä päivänä fil.tri T. Junnila selosti maamme taloudellista tilaa, hallintoneuvos Olavi Honka puhui valtion palkkauskomitean toiminnasta, toimistopäällikkö Victor W. Heinström loi katsauksen palkkojen ja hintojen kehitykseen vasta 1923 alkaen ja pääsihteeri J. Mattila selosti syksyn palkkatilannetta. Toisena päivänä VL:n puheenjohtaja Suvanto esitti katsauksen virkamiesten nykyiseen palkkausjärjestelmään, pääsihteeri Mattila selosti VL:n hallituksen suunnitelmaa palkka-asian ajamiseksi, tiedoitussihteeri U. Peltoniemi propagandasuunnitelmia ja järjestösihteeri Y. Härkönen paikallisjärjestöjen tehtäviä. Alustusten johdosta syntyi laaja keskustelu, jossa tuotiin julki varsinkin paikallistoiminnan tärkeys. Liiton hallitus sai kuulla jäsenkunnan edustajien mielipiteen palkka-asioista ja liiton palkkaohjelma hyväksyttiin yksimielisesti. Liiton paikallistoiminnasta annettiin arvokkaita tietoja ja viitteitä siitä, miten sitä olisi jo nyt saavutettujen kokemusten pohjalla kehitettävä. Päivillä todettiin olleen jäsenkuntaan yhdistävä ja rohkaiseva merkitys.

7. SÄÄNTÖJEN UUSIMINEN

Liiton sääntöjen muuttaminen on toimintavuoden aikana ollut edelleen käsittelyn alaisena. Vuosikokoukselle rajoitettiin antamaan vain 2 §:n muutosehdotus, mikä oli tärkeä liiton kasvaneen taloudellisen toiminnan vuoksi. Ylimääräinen liittokokous vahvistikin tämän pykälän uuteen muotoon 6. 6. 1949, ja se merkittiin yhdistysrekisteriin 17. 11. 49. Liiton hallitus asetti 1. 11. 49 sääntötoimikunnan uudessa kokoonpanossaan jatkamaan sääntöjen uudelleen suunnittelemista. Samalla se sai tehtäväkseen liiton eri johto- ja ohjesääntöjen laatimisen ja mm. paikallisorganisaatiota koskevan kohdan sisällyttämisen sääntöihin. Toimikunnan työn valmistuminen siirtyi seuraavan vuoden puolelle.

XIV. Tiedotus- ja valistustoiminta

1. JULKAISUTOIMINTA

Virkamieslehdellä on jatkuvasti ollut keskeinen asema liiton tiedotustoiminnassa. Lehti ilmestyi vuoden kuluessa kymmenenä numerona, ja vuosikerran sivumäärä oli 160.

Kulunut vuosi oli monessakin suhteessa lehdellemme uudistusten vuosi. Edellisen vuoden lopulla tehdyn päätöksen mukaisesti lehden ilmainen jakelu lopetettiin, ja kuluneena vuonna sen saivatkin vain ne, jotka olivat itse tilanneet lehden tai joille heidän yhdistyksensä oli tilannut sen. Ilahduttavana yllätyksenä on pidettävä sitä, että 34 VL:n jäsenyhdistystä tilasi lehden kaikille jäsenilleen tai järjesti joukkotilauksen, ja muistakin yhdistyksistä saatiin tilauksia enemmän, kuin oli uskallettu toivoa. Tilauksia saatiin yhteensä 11 855, joten siis lehtemme meni lähes 60 %:lle liiton jäsenyhdistysten jäsenistä. Tulosta on pidettävä tyydyttävänä, kun muistamme, että liiton suurimmilla jäsenyhdistyksillä on omat lehtensä.

Lehden ulkoasussa ja sisällössä tapahtui myös huomattava muutos. Kun liitto tarvitsi vilkastuneen toimintansa vuoksi entistä useammin ilmestyvän tiedotuslehden, ryhdyttiin suunnittelemaan numeroiden lisäämistä siten, että lehti ilmestyi vilkkaimpana toimintakautena kahdesti kuukaudessa. Koska tilaushinta oli kuitenkin saatava alhaiseksi, pakotti numeroiden lisääminen harkitsemaan painatuskustannusten alentamista. Tästä syystä julkaistiin kokeilutarkoituksessa vuoden ensimmäinen numero (1 b) sanomalehden muotoisena, ja sekä jäsenyhdistyksiltä että lukijoilta tiedusteltiin, halutaanko lehti sellaiseksi vai olisiko sitä julkaistava edelleen aikauslehden muotoisena. Samalla tiedusteltiin, millaisia kirjoituksia lehteen halutaan. Tiedusteluun saatiin verraten vähän vastauksia, ja ne olivat sikäli ristiriitaisia, että lukijain enemmistö halusi sanomalehteä, mutta vastanneista yhdistyksistä puolet oli sanomalehden ja puolet aikauslehden kannalla, joskin viimeksi mainitut edustivat suurempaa jäsenmäärää. Si-

sällön suhteen esitettiin myös aivan vastakkaisia käsityksiä, mutta sekä yhdistysten että lukijain enemmistö oli kuitenkin sillä kannalla, että pakinoita ja kaunokirjallista puolta olisi vähennettävä ja sen sijaan olisi julkaistava entistä enemmän uutisia ja tietokirjoituksia.

Tiedustelun seurauksena oli, että lehti päätettiin muuttaa heti toivomusten mukaisesti sisällöltään, mutta ulkoasusta ei liiton hallitus vieläkään päässyt yksimielisyyteen. Siitä keskusteltaessa esitettiin sellainen kompromissiehdotus, että pysyttäisiin aikakauslehden muodossa, mutta painatuskulojen vähentämiseksi jätettäisiin pois värilliset kannet ja sivuluku vähennettäisiin 16:ksi. Tällainen lehti voidaan painattaa huomattavasti nopeammin kuin kaksivärikantinen ja 20-sivuinen lehti, ja se tulee n. 25 % halvemmaksi. Sanomalehteen verrattuna sillä taasen on se etu, että aikakauslehtenä se voi pitää huomattavasti korkeampia ilmoitushintoja. Tehtyjen laskelmien perusteella todettiin 16 kertaa vuodessa ilmestyvän 16-sivuisen aikakauslehden tulevan liitolle taloudellisesti edullisemmaksi kuin 20 kertaa ilmestyvän sanomalehden. Kun aikakauslehti lisäksi on edustavampi asultaan ja siihen mahtuu huomattavasti enemmän tekstiä kuin suunniteltuun sanomalehteen, teki hallitus huhtikuun lopulla päätöksen, että lehti julkaistaan v. 1950 16-numeroisena aikakauslehtenä. Kokeilutarkoituksessa oli vuoden kolmas numero julkaistu tässä asussa, ja samanlaisia olivat myöhemmätkin numerot, lukuun ottamatta joulunumeroa, jona julkaistiin 44-sivuinen ja kaksivärikantinen »Virkamiehen jouluku 1949».

Kesän kuluessa laadittiin yksityiskohtainen suunnitelma lehden sisällön uusimiseksi, ja syyskuun numero ilmestyiikin täysin uudistettuna. Siinä oli mm. sellaiset uudet osastot kuin »Komiteat», »Lait ja asetukset» ja »Kysymyksiä ja vastauksia». »Opintotoiminta»-osastoa oli laajennettu siten, että siinä pantiin alulle kirjeellinen kielten opetus. Syyskuun numerossa julkaistiin ruotsin ja englannin kielen tekstit ja seuraavassa numerossa alettiin julkaista myös ranskan kielen tekstejä. Lokakuussa julkaistiin kaksi numeroa. Tästä oli se etu, että lehti pystyi tänä syksynä entistä paremmin välittämään liiton tiedoitukset, ja samalla lukijat saivat käsityksen siitä, millaista tiedoitustoimintaa seuraavana vuonna tulee olemaan.

Lehden muututtua tilattavaksi oli tilausten hankinnan organisointiin kiinnitettävä huomiota enemmän kuin ennen. Kun päätös tilausjärjestelmään siirtymisestä tehtiin vasta joulukuussa 1948, ei tilausten hankintaa ennätetty yksityiskohtaisesti järjestää eikä painattaa sitä varten tarvittavia lomakkeita yms. Tämä organisaatiotyö suoritettiin vasta kuluneen vuoden keväällä vuoden 1950 tilausten hankintaa silmällä pitäen. Asiamiehiä varten painatettiin tällöin ohjeet ja lomakkeet, ja lehden mainostamiseksi painatettiin julisteet, joita levitettiin työpaikoille.

Kun lehti oli vuoden alusta muuttunut tilattavaksi ja sen painatuskustannukset oli koetettu saada mahdollisimman pieniksi, oli kaikesta tästä seurauksena, että liiton lehteä varten varaamaa määrärahaa ei tarvittu, vaan lehdellä päin vastoin oli tuloja 82.729 mk enemmän kuin menoja.

Virkamieskalenteri ilmestyi marraskuussa. Kun kalenteri oli jo edellisenä vuonna tullut tunnetuksi, voitiin painosta huomattavasti lisätä. Kalenterin toimitti maisteri *Peltoniemi*, ja sen talouspuolen hoiti kamreeri *Klefström*.

2. TIEDONANNOT

»Virkamiesliiton tiedonantoja» ilmestyi kuluneena vuonna vain yksi numero. Se julkaistiin 22. 6. 1949, ja siinä selostettiin palkkatilanteen kehitystä syksystä 1948 lähtien sekä annettiin yksityiskohtaiset tiedot eduskunnan 13. 6. hyväksymästä palkankorotuksesta.

»Virkamiesliiton hallituksen ja toimiston tiedoituksia». Sisäisen tiedoitustoiminnan tehostamiseksi julkaistiin vuoden kuluessa 6 numeroa monistettua tiedotuslehteä, joista neljän painos oli 1.000 ja muiden 700 ja 300. Lehteä jaettiin jäsenjärjestöille niin paljon, että ne saattoivat jakaa sitä edelleen jäsenyhdistyksilleen, alaosastoilleen ja toimihenkilöilleen. Tiedotuslehtisen avulla päästiinkin siihen, että liiton toimintaa saatettiin jäsenyhdistyksissä seurata tarkemmin kuin ehkä koskaan aikaisemmin. Puolet näistä lehtisistä ilmestyi keväällä ja yksi kesällä. Syksyllä tarvittiin enää vain kaksi numeroa, koska Virkamieslehti ilmestyi entistä useammin, ja sen avulla voitiin tiedoitustoimintaa hoitaa nopeammin, tehokkaammin ja halvemmalla.

3. MATKAT

Sisäisessä tiedoitustoiminnassa on ollut huomattava sija suullisesti annetuilla tilanneselostuksilla. Liiton puheenjohtajat, hallituksen jäsenet, sihteeri ja taloudenhoitaja ovat selostaneet liiton toimenpiteitä ja suunnitelmia lukuisissa liiton jäsenyhdistysten ja paikallisjärjestöjen kokouksissa, joita on järjestetty niin pääkaupungissa kuin maaseudullakin. Tässä tarkoituksessa on vuoden kuluessa liiton edustaja esiintynyt seuraavilla maaseutupaikkakunnilla:

Puheenjohtaja *Järnefelt* Tampereella.

Hallituksen jäsen *Heinström* Tammisaarella ja Hangossa.

Hallituksen jäsen *Kalaja* Oulussa.

Yleissihteeri *Monkala* Kuopiossa, Joensuussa ja Pieksämäellä.

Tiedotussihteeri *Peltoniemi* Hämeenlinnassa, Kajaanissa, Oulussa ja Kemissä.

Järjestösihteeri *Härkönen* Riihimäellä, Kouvolassa ja Lahdessa; Lappeenrannassa; Valkeakoskella, Uudessakaupungissa ja Turussa; Vaasassa, Kaskisissa, Kristiinassa ja Seinäjoella; Imatralla ja Savonlinnassa; Porvoossa; Tampereella.

Taloudenhoitaja *Klefström* Hämeenlinnassa.

4. SANOMALEHDISTÖN PALVELU JA TIEDOITUSTILAISUUDET

Sanomalehdille on jatkuvasti toimitettu artikkeleja virkamieskuntaa koskevista asioista, ja niitä onkin julkaistu pääkirjoituksina niin pääkaupungin kuin maaseudunkin lehdissä. Uutisia on myös toimitettu runsaasti, ja lehdistö on miltei poikkeuksetta julkaissut niitä. Uutispalvelussa on STT antanut auliisti apuaan, ja sen välityksellä on tärkeimmät uutiset saatu yleisradion lähetyskiin.

Keskusvirastojen päälliköille ja korkeakoulujen rehtoreille järjestettiin 12. 9. informaatiotilaisuus, jossa selostettiin Virkamiesliiton organisaatiota ja toimintaa, erityisesti toimenpiteitä palkka-asiassa.

5. PROPAGANDA

Keväällä järjestetyn jäsentenhankintakilpailun tehostamiseksi painatettiin sekä suomenkielinen että ruotsinkielinen juliste.

Kun syksyllä pantiin alulle uusi vaihe palkkataistelussa, kiinnitettiin jo ajoissa huomio tarvittavan propagandan hoitamiseen. Tässä tarkoituksessa asetettiin lokakuussa propagandatoimikunta. Se ryhtyi heti toimenpiteisiin tarvittavan propagandamateriaalin hankkimiseksi, ja siinä tarkoituksessa järjestettiin suuri kilpailu, josta ohjeet annettiin Virkamieslehden marraskuun numerossa. Niistä otettiin lisäksi eripainos, jota levitettiin virastoihin.

6. OPINTOTOIMINTA

Opintotoiminta on ollut jatkuvasti verraten vilkasta. VL ei kuitenkaan ole itse enää ohjannut sitä, vaan tämän toiminnan johdossa on ollut VLK:n opintokeskus.

Valtion avun saamisen helpottamiseksi Opintotoiminnan Keskusliitto esitti toivomuksen, että opintokeskus muutettaisiin itsenäiseksi yhdistykseksi, jonka ainoana tarkoituksena on opintotoiminnan edistäminen. VLK:n hallituksen kokouksessa 28. 3. 49 annettiin opintokeskukselle tehtäväksi laatia lausunto asiasta. Kuukautta myöhemmin pidetyssä hallituksen kokouksessa se esitti ehdotuksensa opintokeskuksen muuttamiseksi rekisteröidyksi yhdistykseksi, ja hallitus hyväksyi sen. Uuden yhdistyksen jäseneksi liittyivät kaikki muut VLK:n jäsenyhdistykset, paitsi FSF, joka jo kuului yhdistykseen Svenska Föreläsningsbyrån. Virkamiesliittojen Opintokeskus hyväksyttiin 2. 11. 49 yhdistysrekisteriin merkittäväksi.

Opintokeskukseen kuuluvia opintokerhoja oli kevätlukukaudella yhteensä 57 ja niissä oli yhteensä 907 oppilasta. Kerhoissa opiskeltiin jotain seuraavista aineista: suomi, ruotsi, englanti, ranska, venäjä, matematiikka, kirjanpito ja pikakirjoitus. Kerhoja oli seuraavilla paikkakunnilla: Helsinki, Hämeenlinna, Iisalmi, Imatra, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kemi, Lahti, Mikkeli, Oulu, Savonlinna, Turku ja Vaasa. Opintokeskus jakoi keväällä kerhoille valtiolta virkamiesten kieliopintoja varten saadun 100.000 mk ja

VLK:n myöntämät 33.000 mk. Näiden avustusten lisäksi on 47 opintokerhoa anonut ja saanut opintokerhoille myönnettävän valtion apurahan lukuvuodeksi 1949—1950.

Luentotoimintakin saatiin jo alulle. Kansantajuisten tieteellisten luentojen järjestämiseen varatusta valtion määrärahasta saatiin Opintotoiminnan Keskusliiton välityksellä 25.000 mk, joka jaettiin palkkioina 21 luennoitsijalle 25 luennosta. Opintokeskuksen omista varoista maksettiin yhteensä 3.000 mk 3 luennoitsijalle, joista kukin piti yhden luennon.

Opintokeskuksella oli käytettävänä edellä mainitun, luentotoimintaa varten saadun 25.000 mk:n lisäksi 100.000 mk, jotka VLK myönsi sen toimintaa varten. Opintokeskus käytti vuoden aikana toimintaansa yhteensä 96.792 mk, joten siirto vuodelle 1950 oli 28.208 mk.

VLO:n puheenjohtajana toimi maisteri K. H. Kabanpää VL:sta ja sen sihteerinä VL:n tiedoitussihteeriksi, maisteri U. Peltoniemi.

XV. Saimaanrannan lomakylä

1. YLEISTÄ

Saimaanrannan lomakylä aloitti ensimmäisen toimintavuotensa 30. 5. 49. Huolimatta kuluneen kesän harvinaisen epäedullisista sääsuhteista, lomakylä saavutti melkoisen yleisömenestyksen osoittaen siten vakuuttavasti tarpeellisuutensa. Lomakylään liittyviä sosiaalisia tarkoituksia voitiin myös alusta alkaen ryhtyä varsin laajasti toteuttamaan. Niinpä lomavieraista oli huomattava osa eräiden valtion liikelaitosten kustantamia. Samoin saattoi liitto itse valtion avustuksen turvin järjestää lukuisille vähävaraisille virkamiesäideille vapaapaikkoja.

2. HALLINTO JA HOITO

J o h t o k u n t a. Lomakylän hoitoa varten on liitto asettanut toimikunnan, johon ovat kuuluneet vuosikokoukseen asti hallitussihteeriksi Jussi Saari-
nen puheenjohtajana, hallitussihteeriksi W. Häkkinen, yli-ins. Viljo Suvanto ja liiton taloudenhoitaja, kamreeri K. Klefström jäsenenä sekä fil.maist. Y. Härkönen sihteerinä. Vuosikokouksesta alkaen toimikuntaan kuuluivat samat, paitsi yli-ins. Suvanto, jonka tilalle tuli yli-ins. K. J. Tolonen. Toimikunnan katsottua työnsä päättyneeksi hallitus valitsi 16. 9. 49 lomakylälle johtokunnan, johon nimitettiin J. Saarinen puheenjohtajaksi, liikennetarkastaja I. Roine ja K. Klefström jäseniksi sekä puhelINVALvoja Jenny Hämäläinen varajäseneksi.

T i l i n t a r k a s t a j a t. Tilintarkastajina toimivat Virkamiesliiton tilintarkastajat, kamreeri Leo Ekblom ja apulaistoimistopäällikkö Hannes Laukka, varalla kamreeri V. Salonen ja liikennetarkastaja Onni Ääri.

H e n k i l ö k u n t a. Lomakylän vastuunalaisena emäntänä toimi talousopettaja, rva Kerttu Sirviö ja toimistonhoitajana valtiotiet. yliopp. Annikki

Peussa. Viihdytystoiminnan hoitajina olivat fil. maisterit Yrjö Härkönen ja Jorma Mattila. Liikuntakasvatuksesta huolehti voimistelunopettaja Anna-Liisa Siivonen. Koko vuoden paikalla olevana isäntänä toimi herra Vilho Haapiainen. Henkilökunnan lukumäärä oli heinäkuussa 25.

3. RAKENNUSTYÖT

Lomakylän rahoituskysymyksen järjestyttyä lopullisesti toimintavuoden tammikuussa päästiin perustamistyöt aloittamaan vasta keväällä. Tarpeelliset muutostyöt suoritettiin arkkitehti O. J. Ermalan laatimien piirustusten mukaan. Töitä valvoi ja johti herra Haapiainen. Kiitos taitavan työnjohdon voitiin asiantuntijain laatimat kustannusarviot alittaa n. 40 %:lla. Puusepänteollisuudessa keväällä vallinneen huonon suhdanteen ansiosta saatiin kalusto hankituksi suurimmalta osaltaan raakapuun hinnalla. Käytettävissä olleen niukan ajan ja ennen kaikkea rahoitusvaikeuksien vuoksi ei kaikkia suunnitelman mukaisia töitä voitu toteuttaa. Kaikki käytettävissä olevat huonetilat saatiin kuitenkin kunnostetuksi. Niinpä kesään mennessä valmistui suuri ravintola lämmin- ja kylmävesijohdoilla varustettuine ajanmukaisine keittiöineen sekä 93 majoitushuonetta, joissa on yhteensä 225 vuodesijaa. Lisäksi rakennettiin 60 metriä pitkä laituri, tenniskenttä, lentopallokenttä, vesikelkkamäki, tanssilava, kioskirakennus sekä 5 ulkorakennusta. Talkoovoimin on suoritettu tien parannuksia sekä alueen perkaus- ja puhdistustyötä.

Lahjoitukset. Lomakylän valmistumista edistivät huomattavasti lukuisat raha- ja tavaralahjoitukset, joita tekivät seuraavat yhteisöt ja yksityiset henkilöt:

Helvar Oy, Karhulan Lasitehdas Oy, Riihimäen Lasi Oy, Werner Söderström Oy, Hämeenlinnan seudun virkamiesyhdistys r.y., Mikkelin yhteistyötoimikunta, Pohjois-Karjalan virkamiesyhdistys r.y., Valtion konekirjoittajain Liitto r.y., Vuoksenlaakson Virkamieskerho r.y., nti Maire Fors, yli-ins. Eino Heinonen, nti Jenny Hämäläinen, rva Hilikka Ikonen, rva Saima Korhonen, rva Toini Lempinen, osastopääll. Oiva Penttilä, rva Marita Pitkonen, rva Saima Suvanto, rva Aina Tammilehto, rva Hellä Tuovinen, rva Helmi Wahlroos, rva Ingeborg Weland.

4. TOIMINTA TÄYSIHOITOLANA

Lomakylä vihittiin tarkoitukseensa ensimmäisenä helluntaipäivänä 5. 6. 1949. Kutsuvieraiden joukossa nähtiin mm. tohtori Rakel Jalas sosiaaliministeriön, varatuomari Erkki Canth valtiovarainministeriön ja hallitussihteerin Y. Salosaari opetusministeriön edustajina. Lisäksi monet sanomalehdet sekä useimmat Virkamiesliiton jäsenjärjestöt olivat lähettäneet edustajansa tilaisuuteen.

Ensimmäiset lomavieraat saapuivat jo 30. 5. Kesäkuussa Puhelinvir-

kailijaliitto piti kylässä 5-päiväiset järjestötoimintakurssit ja elokuussa Suomen Palloliitto järjesti poikaleirin. Virkamiesliiton tenniskurssit järjestettiin heinä—elokuun vaihteessa.

Perheenäitien virkistyslomat. Erikoista huomiota kiinnitettiin vähävaraisten ja suuriperheisten virkamiesäitien lomansien edistämismahdollisuuksiin. Valtion avustuksen turvin voitiinkin 65 äidille järjestää vapaapaikat 14 vrk:ksi. Valitettavasti kaikille halukkaille ei tätä tilaisuutta voitu suoda. Ottaen huomioon, että toimintavuonna nousivat kustannukset henkilöä ja vuorokautta kohti n. 266 markkaan, oli valtion avustus täysin riittämätön. Kaiken kaikkiaan käytettiin tarkoitukseen n. 300.000 markkaa.

5. TILASTOLLISIA TIETOJA

Lomavieraiden lukumäärät:	
Virkamiesliiton ja valtion liikelaitosten kustantamia..	166
Itsemaksavia	367
Lapsia vanhempiensa mukana	168
Kurssilaisia ja leiriläisiä	92
Ulkomaalaisia	24
Enintään 3 vrk olleita ja vierailijoita	290
Yhteensä	
	1.107

Käytettyjä vuodesijoja:	
Aikuiset	7.888
Lapset alle 12 v.	2.729
Yhteensä	
	10.617

XVI. Talous

Kuluneen vuoden aikana on päähuomio taloudenhoidossa kohdistettu liiton erittäin heikon taloudellisen aseman parantamiseen sekä Saimaanrannan lomakylän toiminnan aloittamiseen ja Virkamieslehden uuden kustantamistavan toteuttamiseen. Näissä tehtävissä on, niiden vaikeudesta ja laajakantoisuudesta huolimatta, onnistuttu melko tyydyttävästi.

Kun liitto kertomusvuoden aikana välttyi kaikista odottamattomista ja suurista taloudellisista uhrauksista vaativista erikoistehtävistä, oli tilivuodelle ominaista tasaisuus ja rauhallisuus. Talousarviota voitiin noudattaa jopa ihmeteltävän täsmällisesti; varsinaisia ylityksiä tapahtui vain parin kolmen määrärahan kohdalla, kun taas muissa saatiin yleensä pieniä säästöjä aikaan.

Edellisenä vuonna alkanut talouden valtava kasvu jatkui kertomusvuonna entistä tehostetumpana. Liiton bruttotulot (lomakylä ja Virkamieslehti mukaanluettuna) nousivat 20.837.317 markkaan ja bruttomenot 19.783.517 markkaan. Koko rahaliike oli näin ollen mk 40.620.836. Taseen loppusumma nousi 6,2 milj. markalla eli siis 100 % ja oli 12.222.034 markkaa.

Taloudellinen tulos, 3,5 milj. mk:n ylijäämä, saattaa tuntua odottamattoman hyvältä. Sen suuruuteen vaikuttaa kuitenkin olennaisesti se seikka,

että kertomusvuoden aikana saatiin perityksi jokseenkin tarkasti sekä edellisen vuoden jäsenmaksurästit että kuluneen vuoden jäsenmaksut. Kun rästejä, n. mk 1.150.000, ei edellisinä vuosina oltu merkitty tileissä saataviksi, joutuivat ne nyt koko painollaan virheellisesti vaikuttamaan vuoden tulokseen. Vuodesta toiseen kirjaamattomina siirtyneiden rästien jäämistä nyt pois voidaan pitää tilinpidon kannalta tervetulleena parannuksena.

Edulliseen tulokseen vaikuttaa edelleen hallituksen toimeenpanema vapaaehtoisten lisäjäsenmaksujen kannon tulos, mk 700.000, joka selvästi osoittaa jäsenkunnan valmiutta tukea liittoa.

Huomioon ottamalla edellä mainitut seikat on taloudellista tulosta pidettävä täysin poikkeuksellisenä.

Varsin mielenkiintoinen kysymys on ollut Saimaanrannan lomakylän saaminen täysitehoiseen toimintaan ja taloudellisesti itsekannattavaksi. Tyydyttävää tulosta jo ensimmäisenä kesänä tuskin kukaan oli odottanut. Sen vuoksi onkin ilolla todettava, että tämä paljon vaivaa aiheuttanut hanke antoi heti kauniin tuloksen. Se antoi vahvistuksen käsitykselle, että liitolla on mahdollisuus jatkuvasti pitää se hallussaan.

Lähipäässä lomakylään liittyvän, liiton sosiaalisen toiminnan tukemiseksi perustettiin liiton yhteyteen naisten keskuustoimikunta, joka syyskauden aikana ehti saavuttaa kiitettävän tuloksen.

Virkamieslehden osalta toimintavuosi muodostui niinkään taloudellisesti tyydyttäväksi. Liiton talousarviossa oli lehdelle varattu v. 1949 varten mk 186.248. Kun lehden saldo 31. 12. 49 oli mk 268.977, ei myönnettyjä varoja tarvinnut käyttää lainkaan, vaan päinvastoin lehden tuotto oli siis mk 82.729. Kun muistetaan, että lehden kustantamistavassa kertomusvuoden alussa tehtiin radikaalinen muutos siten, että sen levikki jätettiin riippuvaksi maksullisista tilauksista, on tulosta pidettävä erittäin hyvänä.

Kertomusvuoden lopulla liiton taloudellinen asema oli vahvempi kuin ehkä koskaan aikaisemmin. Näin voidaan sanoa helposti, koska tämä asema on, niinkuin tiedetään, aina ollut varsin heikko. Joskin nyt on päästy kehityksessä huomattavasti eteenpäin, on todettava, ettei liitto valitettavasti ole vielä edes puolitiessä siitä asemasta, jossa se voisi tuntea olevansa taloudellisesti riittävän voimakas, ja jossa sen virkamiesten oman edun vuoksi tulisi olla.

Helsingissä toukokuun 10 päivänä 1950.

Hallitus

Viljo Suvanto

Oiva Saloila

B.-E. Eriksson
Wäinö Häkkinen
J. Lappi-Seppälä
Erkki Pellikka
K. J. Tolonen
Y. Ollilainen

Victor W. Heinström
Jenny Hämäläinen
Olavi Merimaa
Jaakko Riibikallio
Viljo O. Laine
Ilmari Roinen

Allan Hildén
Pentti Kalaja
Urho Miettinen
Jussi Saarinen
Paavo Mansner
A. Valtanen

Jorma Mattila

VII. Tilikertomukset

VIRKAMIESLIITON VARAINKÄYTTÖ VUONNA 1949

OMAISUUSTASE 31. 12. 1949

Vastaavaa:

Varsinainen omaisuus:

Rahoitusomaisuus:

Raha ja kassasaatavat	1.019.421:—	
Pankkisaatavat	1.833.121:—	
Tilisaatavat	839.941:—	3.692.483:—

Vaihto-omaisuus:

Tavaravarastot	103.313:—	
Käyttöomaisuus:		

Aineellinen:

VL:n huoneisto	90.000:—	
Kalusto 31. 12. 48	387.345:—	
Lisäys	199.618:—	
	586.963:—	
Vähennys	58.696:—	528.267:—
		618.267:—

Saimaanrannan lomakylä:

Kiinteistöt 31. 12. 48	3.400.418: 50	
Lisäys	2.329.958: 50	
	5.730.377:—	
Vähennys	135.377:—	5.595.000:—
Irtaimisto 31. 12. 48	314.906:—	
Lisäys	1.549.740: 60	
	1.864.646: 60	
Vähennys	184.046: 60	1.680.600:—
Auto	207.862:—	
Vähennys	47.862:—	160.000:—
Särkyvä kalusto	82.062: 40	
Vähennys	82.062: 40	
Perustamiskustannukset	285.020:—	
Vähennys	215.103:—	69.917:—
		7.505.517:—

Ylimääräinen omaisuus:

Arvopaperit	202.454:—	
Obligatit	100.000:—	302.454:—
		mk 12.222.034:—

Vastattavaa:

Vieras pääoma:	
Lyhytaikainen:	
Tilivelat	78.143:—
Pitkäaikainen:	
Lainat	6.500.000:—
Oma pääoma:	
Kantapääoma	500.000:—
Vararahasto	1.647.828:—
Ylijäämä	3.496.063:—
	5.643.891:—
	<u>mk 12.222.034:—</u>

TULOSTASE 31. 12. 1949

Kulut:		Tuotot:	
Varsinaiset kulut:		Varsinaiset tuotot:	
Palkat	2.605.280:—	Jäsenmaksut v:lta 1948	1.151.966:—
Kokouspalkkiot	526.555:—	Jäsenmaksut v:lta 1949	6.358.092:—
Matkakorvaukset	99.780:—	Vap.eht. lisäjäsenmaksut	702.340:—
Ulkomaiset edustukset	72.930:—	Virkamieskalenteri	267.061:—
Hallituksen käyttövarat	78.945:—	Korot ja osingot	77.582:—
Valistustoiminta	239.257:—	VL:n huoneisto	14.205:—
Kulungit	390.218:—	Sekalaiset tulot	39.772:—
VL:n huoneisto	90.194:—	Naisten Keskustoimikunta	222.655:—
HTK y.m. yhtymät	420.036:—	Virkamieslehti, saldo	268.977:—
Julkaisutoiminta	673.286:—	Lomakylä, poistovarot	664.451:—
Kirjeopisto	50.000:—		
Lomakylän avajaiset	136.410:—		
Arvaamattomat menot	165.000:—		
Poistot	723.147:—		
Tilivuoden ylijäämä	3.496.063:—		
	<u>mk 9.767.101:—</u>		<u>mk 9.767.101:—</u>

VIRKAMIESLIITON LOMAKYLÄ SAIMAANRANTA

TULOSTASE 31. 12. 1949

Kulut:		Tuotot:	
Varsinaiset kulut:		Varsinaiset tuotot:	
Palkat	749.928:—	Täyshoidosta	1.934.927:—
Korot	260.000:—	Korkotulot	10.000:—
Poistot	664.451:—	Ylimääräiset tuotot:	
Muut kulut	321.359:—	Lahjoitukset	50.811:—
	<u>mk 1.995.738:—</u>		<u>mk 1.995.738:—</u>

Lükevaihto mk 3.228.958:—.

VIRKAMIESLEHTI

TULOSTASE 31. 12. 1949

Kulut:		Tuotot:	
Varsinaiset kulut:		Varsinaiset tuotot:	
Palkat	42.000:—	Ilmoitukset	645.800:—
Kirjoituspalkkiot	54.390:—	Tilausmaksut	602.753:—
Kirjapaino	830.505:—	Virkamiesliitto	600.000:—
Kuvitus	56.165:—		
Postikulut	47.489:—		
Osoitteiden hoito	71.600:—		
Adremalevyt	15.341:—		
Muut kulut	48.333:—		
V:n 1948 tappio	413.753:—		
Ylijäämä	268.977:—		
	<u>mk 1.848.553:—</u>		<u>mk 1.848.553:—</u>

Helsingissä toukokuun 10 päivänä 1950.

Hallitus

Viljo Suvanto	Oiva Saloila
B.-E. Eriksson	Victor W. Heinström
Wäinö Häkkinen	Jenny Hämäläinen
J. Lahti-Seppälä	Olavi Merimaa
Erkki Pellikka	Jaakko Riibikallio
K. J. Tolonen	Viljo O. Laine
Y. Ollilainen	Ilmari Roine
	Allan Hildén
	Pentti Kalaja
	Urho Miettinen
	Jussi Saarinen
	Paavo Mansner
	A. Valtanen
	Jorma Mattila

YLIJÄÄMÄN KÄYTTÖ

Hallitus esittää, että vuoden 1949 ylijäämä, mk 3.496.063:—, käytetään seuraavalla tavalla:

Vararahastoon siirrettäväksi	mk 2.352.172:—
Virkamieslehden käytettäväksi	» 82.729:—
Naistoimikunnan käytettäväksi	» 222.655:—
Vapaapaikkojen varaamiseksi Saimaanrannassa	» 250.000:—
jolloin tulostilille jää	» 588.507:—
	<u>mk 3.496.063:—</u>

Tilintarkastuskertomus
Virkamiesliitto — Tjänstemannaförbundet r. y:n
vuosikokoukselle

Valittuina Virkamiesliitto — Tjänstemannaförbundet r.y:n vuoden 1949 tilintarkastajiksi olemme tehtävämme suorittaneet ja esitämme seuraavaa:

Valtiolta saatavan lomanvietoavustuksen vuoksi toimitimme liiton hallituksen pyynnöstä liiton ja sen lomakylän Saimaanrannan tilien tarkastuksen 1/1—30/9 1949 väliseltä ajalta lokakuussa 1949. Lopullisen tilintarkastuksen vuodelta 1949 suoritimme tammikuussa 1950. Tällöin tarkastimme myös liiton arvopaperit ja suoritimme kassan tarkastuksen. Tarkastuksessa olemme todenneet:

- että tilien avaus on oikein tehty;
- että tulo- ja menoerät perustuvat asianmukaisiin tositteisiin;
- että pankki- ja posti siirtotileillä sekä arvopapereihin sijoitettuna oli liiton varoja kirjanpidon osoittamat määrät;
- että kassa oli yhtäpitävä tarkastushetken tilisaldon kanssa.

Liiton menotaloudessa on mielestämme hyvin pysytty vahvistetun menoarvion puitteissa. Ainoa merkittävämpi ylitys on kokouspalkkioiden kohdalla, mikä suurelta osalta aiheutuu opettajien palkkausta tutkimaan asetun erikoistoimikunnan jäsenten palkkioista.

Vuoden taloudellinen tulos näyttää varsin edulliselta, mutta tällöin on mielestämme kiinnitettävä huomiota kahteen poikkeukselliseen tuloerään, nimittäin jäsenmaksurästeihin edelliseltä vuodelta ja vapaaehtoiisiin lisjäsenmaksuihin, yhteensä 1.854.306 markkaa, jotka molemmat jäivät vastedes pois ja joiden varaan ei siis mitään voida rakentaa.

Saimaanrannan lomakylän tulos oli kertomusvuonna varsin tyydyttävä. Sen sinänsä varsin huomattavat poistot katsomme terveiksi. Samaa periaatetta olisi noudatettava myös liiton muun irtaimiston suhteen. Pidämme tarpeellisena, että lomakylän tilinpito vastedeskin hoidetaan siten erillisenä, että sen tuottama voitto tai tappio voidaan havaita erillisen tulostaseen avulla. — Koska lomakylään on muun muassa rakennettava uusi tärkeä tie kulkuyhteyksien parantamiseksi, mikä merkitsee huomattavaa menoerää, olisi mielestämme liiton harkittava mahdollisuuksia saada tarkoitukseen avustusta yleisistä varoista, jotta täysihoitomaksut voitaisiin pitää mahdollisimman kohtuullisina.

Suorittamamme tilintarkastus on myös käsittänyt liiton äänenkannattajan Virkamieslehden tilit vuodelta 1949. Lehden taloudellinen tulos on ollut aikaisempiin vuosiin verrattuna hyvä. Ilmoitushankintapalkkioiden suuruuteen nähden ei ole huomauttamista, mutta pitäisimme kuitenkin asiallisempaa, että lehden tulostase vastedes laaditaan tässäkin suhteessa bruttoperiaatetta noudattaen, t.s. että taseesta ilmenee ilmoitusmaksujen kokonaismäärä ja vastaavasti suoritettut hankintapalkkiot. Tilausmaksujen suori-

tuksen tarkkailu oli käytetyn järjestelmän vuoksi vaikea tehtävä, mutta saamamme tiedon mukaan on järjestelmä tämän vuoden alusta uusittu, mikä tuonee parannuksen asiaan.

Kun tilinpito on hoidettu huolessa ja kun mielestämme tilinpäätös on oikein laadittu, esitämme kunnioittaen vuosikokoukselle, että tilinpäätökset vahvistettaisiin ja asianomaisille myönnettäisiin tili- ja vastuuvapaus vuodelta 1949.

Helsingissä, tammikuun 21 päivänä 1950.

Leo Ekblom
Kamreeri

Vilho Salonen
Kamreeri

Sisällysluettelo

Konsti Järnefelt, Virkamiesliitto — Tjänstemannaförbundet r.y:n kunniapuheenjohtaja	1
I Katsaus toimintavuoteen	3
II Jäsenet	5
III Paikallisyjärjestöt ja -elimet	7
IV Hallintoelimet	9
1. Hallitus	9
2. Työvaliokunta	10
3. Talousvaliokunta	11
4. Valtuuskunta	11
V Toimihenkilöt ja toimikunnat	11
1. Toimihenkilöt ja toimisto	11
2. Toimikunnat	12
VI Kokoukset ja juhlat	13
VII Edustus eri järjestöissä ja elimissä	13
VIII Virkamiesten palkkaus ja palkkauksenluonteiset asiat	14
1. Varsinainen palkkaus	14
2. Palkkausluokituksen tarkistaminen	22
3. Kalliinpaikanlisä ja ns. lapinlisä	23
4. Sunnuntaityökorvaus	24
5. Päivärahat ja komiteapalkkiot	25
6. Ylimääräisten ja tilapäisten aseman järjestely	26
7. Palkkaus- ja eläkelainsäädännön tarkistaminen ja kodifioi- minen	27
8. Muita palkkauksenluonteisia asioita	28
IX Sosiaaliset kysymykset	30
1. Perhe-eläkevakuutus	30
2. Työaika ja vuosiloma	30
3. Lomanvieron järjestely	31

4. Virkamiesten asuntokysymys	31
5. Muut sosiaaliset kysymykset	32
X Muita käsiteltyjä asioita	33
1. Asevelvollisuusajan lukeminen ikälisiä, vuosilomia ja eläk- keitä määrättäessä	33
2. Rautatielaitoksen uudelleen organisoiminen	33
3. Lääkärintodistusten yhtenäistäminen	33
4. Lainopillisen neuvonnan antaminen jäsenkunnalle	34
XI Neuvottelu-oikeus ja neuvottelut	34
1. Neuvottelu-oikeuslain soveltaminen ja uudistaminen	34
2. Käydyt neuvottelut	34
XII Muut ammatilliset järjestöt	35
1. Henkisen Työn Keskusliitto	35
2. Virkamiesliittojen Keskusjärjestö	35
3. Muut kotimaiset suhteet	36
4. Ulkomaiset suhteet	36
XIII Järjestötoiminta	37
1. Jäsenten hankinta ja jäsenmäärän kehitys	37
2. Järjestömuutokysymys	38
3. Paikallinen organisaatio	38
4. Yhteys jäsen- ja paikallisyjärjestöihin	38
5. Naisten keskustoimikunta	39
6. Neuvottelupäivät	40
7. Sääntöjen uusiminen	41
XIV Tiedotus- ja valistustoiminta	41
1. Julkaisutoiminta	41
2. Tiedonannot	43
3. Matkat	43
4. Sanomalehdistön palvelu ja tiedotustilaisuudet	44
5. Propaganda	44
6. Opintotoiminta	44
XV Saimaanrannan lomakylä	45
1. Yleistä	45
2. Hallinto	45
3. Rakennustyöt	46
4. Toiminta täysihoitolana	46
5. Tilastollisia tietoja	47
XVI Talous	47
XVII Tilikertomukset	49
Tilintarkastuskertomus	52

41	4. Yhteistyö ja yhteistyö...	
42	5. Muut yhteistyö...	
43	6. Muut yhteistyö...	
44	7. Muut yhteistyö...	
45	8. Muut yhteistyö...	
46	9. Muut yhteistyö...	
47	10. Muut yhteistyö...	
48	11. Muut yhteistyö...	
49	12. Muut yhteistyö...	
50	13. Muut yhteistyö...	
51	14. Muut yhteistyö...	
52	15. Muut yhteistyö...	
53	16. Muut yhteistyö...	
54	17. Muut yhteistyö...	
55	18. Muut yhteistyö...	
56	19. Muut yhteistyö...	
57	20. Muut yhteistyö...	
58	21. Muut yhteistyö...	
59	22. Muut yhteistyö...	
60	23. Muut yhteistyö...	
61	24. Muut yhteistyö...	
62	25. Muut yhteistyö...	
63	26. Muut yhteistyö...	
64	27. Muut yhteistyö...	
65	28. Muut yhteistyö...	
66	29. Muut yhteistyö...	
67	30. Muut yhteistyö...	
68	31. Muut yhteistyö...	
69	32. Muut yhteistyö...	
70	33. Muut yhteistyö...	
71	34. Muut yhteistyö...	
72	35. Muut yhteistyö...	
73	36. Muut yhteistyö...	
74	37. Muut yhteistyö...	
75	38. Muut yhteistyö...	
76	39. Muut yhteistyö...	
77	40. Muut yhteistyö...	
78	41. Muut yhteistyö...	
79	42. Muut yhteistyö...	
80	43. Muut yhteistyö...	
81	44. Muut yhteistyö...	
82	45. Muut yhteistyö...	
83	46. Muut yhteistyö...	
84	47. Muut yhteistyö...	
85	48. Muut yhteistyö...	
86	49. Muut yhteistyö...	
87	50. Muut yhteistyö...	
88	51. Muut yhteistyö...	
89	52. Muut yhteistyö...	
90	53. Muut yhteistyö...	
91	54. Muut yhteistyö...	
92	55. Muut yhteistyö...	
93	56. Muut yhteistyö...	
94	57. Muut yhteistyö...	
95	58. Muut yhteistyö...	
96	59. Muut yhteistyö...	
97	60. Muut yhteistyö...	
98	61. Muut yhteistyö...	
99	62. Muut yhteistyö...	
100	63. Muut yhteistyö...	

Helsinki 1950. J. Simeliusen Perillisten Kirjapaino OY

VERKAMITTELION

TOIMINTA-KERTOMUS

1950

III

IV

V